2014 - 2024 10

Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol | National Adoption Service

Adroddiad Blynyddol 2024/25

Dathlu 10 Mlynedd o'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

Cynnwys

03 Rhagair y cyfarwyddwr
04 Gwybodaeth amdanom ni
06 Ein taith
08 Beth sydd wedi newid dros y 10 mlynedd?
14 Creu sylfaen gadarn
22 Trosolwg o 2024/25
23 Uchafbwyntiau'r llynedd
28 Dathlu arfer da
30 Diweddariad cyllid
30 Sylwadau terfynol
31 Degawd mewn lluniau

Rhagair y cyfarwyddwr

Rwy'n falch o gyflwyno Adroddiad Blynyddol Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (GMC) Cymru ar gyfer 2024/25 i chi. Eleni, fe wnaethom ddathlu 10 mlynedd o GMC, felly rydym wedi cynhyrchu adroddiad arbennig 'Pen-blwydd yn 10 oed' i ddathlu hyn.

Rwy'n falch o gyflwyno Adroddiad Blynyddol GMC ar gyfer 2024/25 i chi. Eleni, fe wnaethom ddathlu 10 mlynedd o GMC, felly rydym wedi cynhyrchu adroddiad arbennig 'Pen-blwydd yn 10 oed' i ddathlu hyn.

Ers ei sefydlu, mae GMC wedi arwain taith drawsnewidiol, un sydd wedi ailddiffinio sut mae gwasanaethau mabwysiadu yn cael eu darparu ar draws y genedl. Trwy ddull cydweithredol, amlasiantaethol, mae'r gwasanaeth wedi adeiladu system fabwysiadu fodern a chynhwysol sy'n rhoi anghenion plant a theuluoedd yn y rheng flaen.

Mae'r garreg filltir hon nid yn unig yn nodi 10 mlynedd o gynnydd ond hefyd yn ddathliad o'r miloedd o fywydau sydd wedi'u newid. Rydym yn estyn ein diolchgarwch mwyaf i'r mabwysiadwyr sydd wedi agor eu calonnau a'u cartrefi, y gweithwyr proffesiynol ymroddedig sy'n gweithio'n ddiflino, a'r cymunedau sydd wedi cefnogi ein gweledigaeth i ddarparu gwasanaethau mabwysiadu gwell i blant.

Wrth i ni fyfyrio ar y cyflawniadau, rydym hefyd yn cydnabod yr heriau parhaus. Mae camsyniadau ynghylch pwy all fabwysiadu yn parhau; mae rhai plant, yn enwedig grwpiau o frodyr/chwiorydd, y rhai ag anghenion cymhleth, a phlant hŷn, yn parhau i aros yn hirach am eu teuluoedd mabwysiadol. Mae yna hefyd newidiadau i'r dirwedd polisi a gwasanaeth yr ydym yn dal i fod eisiau eu gwneud.

Mae'r GMC yn parhau i fod wedi ymrwymo i chwalu rhwystrau, hyrwyddo cynhwysiant, a sicrhau y gall pob plentyn ffynnu. Gyda chefnogaeth, arloesedd a thosturi parhaus, edrychwn ymlaen at y bennod nesaf yn y gwaith hanfodol hwn: adeiladu dyfodol lle mae pob plentyn yn dod o hyd i'r teulu y mae'n ei haeddu.

Suzanne Griffiths
Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol ar gyfer Cymru

2014 - 2024
10

Gwybodaeth amdanom ni

Crëwyd y GMC er mwyn gwella gwasanaethau i bob un yng Nghymru y mae mabwysiadu yn effeithio arno. Cafodd ei lansio ym mis Tachwedd 2014 fel ffordd unigryw ac arloesol o ddarparu gwasanaethau mabwysiadu.

Daeth â gwasanaethau mabwysiadu awdurdodau lleol Cymru at ei gilydd i mewn i strwythur â thair haenen, sy'n cynnwys partneriaethau ar bob lefel gydag asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol yng Nghymru, iechyd, gwasanaethau addysg ac eraill.

Mae pob un o 22 awdurdod lleol Cymru yn parhau i ddarparu gwasanaethau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, ac ar yr un pryd yn adnabod y plant hynny y mae cynllun mabwysiadu'n addas ar eu cyfer ac yn gweithio gyda nhw.

Am ragor o wybodaeth am fabwysiadu yng Nghymru, ewch i wefan y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol **adoptcymru.com**

Yn rhanbarthol, mae awdurdodau lleol yn cydweithio mewn pum cydweithfa ranbarthol i ddarparu dewis o wasanaethau mabwysiadu. Mae gan bob cydweithfa ranbarthol gysylltiadau â'r asiantaethau mabwysiadu gwirfoddol, iechyd ac addysg ac mae'n darparu:

- Swyddogaeth asiantaeth fabwysiadu ar gyfer plant
- Gwasanaeth recriwtio mabwysiadwyr a'u hasesu
- Cwnsela a chymorth i rieni biolegol
- Cyngor a chymorth i oedolion sydd wedi cael eu mabwysiadu
- Gwasanaethau cymorth mabwysiadu. Mewn ambell ranbarth, caiff y swyddogaeth hon ei rhannu gydag awdurdodau lleol.

Yn genedlaethol, mae cyfarwyddwr y GMC, a thîm canolog bach, yn arwain, yn cydlynu, yn rhoi cymorth strategol ac yn galluogi ac ar yr un pryd yn comisiynu rhai gwasanaethau ar gyfer Cymru gyfan.

Talfyriadau a ddefnyddir yn yr adroddiad hwn:

GMCGC	Gwasanaeth Mabwysiadu Canolbarth a Gorllewin Cymru
GMGC	Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru
GMDDdC	Gwasanaeth Mabwysiadu De-ddwyrain Cymru
GMFCCh	Gwasanaeth Mabwysiadu y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd
GMBG	Gwasanaeth Mabwysiadu Bae'r Gorllewin
Dewi Sant	Gwasanaeth Mabwysiadu Dewi Sant
B's	Barnardo's
AUK	Adoption UK Cymru
AFKA	AFKA Cymru
ALlau	Awdurdodau Lleol

Ein taith

Mae GMC wedi ail-lunio'r dirwedd mabwysiadu yn sylweddol ers ei ffurfio yn 2014. Yn ystod y cyfnod hwn, mae wedi lleoli dros 3,100 o blant gyda 2,500 o deuluoedd ac wedi darparu cefnogaeth barhaus i filoedd o unigolion yr effeithiwyd arnynt gan fabwysiadu.

Mae mabwysiadu yn cyffwrdd â chyfran sylweddol o boblogaeth Cymru. Er bod unigolion wedi'u mabwysiadu yn cyfrif am tua 4%, wrth gynnwys teuluoedd biolegol a mabwysiadwyr, mae'r ffigur yn codi i oddeutu 18%. Ar hyn o bryd mae tua 4,200 o blant wedi'u mabwysiadu o dan 18 oed yng Nghymru, gyda thua 3,300 ohonynt o oedran ysgol, ac oddeutu 7,500 o oedolion wedi'u mabwysiadu.

Bob blwyddyn mae'r gwasanaeth yn gweithio gyda thua 1,000 o blant lle mae cynllun mabwysiadu yn cael ei ystyried neu'n cael ei gytuno. Yn ogystal, mae tua 1,650 o drefniadau ar gyfer cymorth mabwysiadu ar waith i blant sydd newydd gael eu lleoli neu eu mabwysiadu, gyda nifer fach yn aros i gael eu hasesu. Ar hyn o bryd mae cyswllt blwch llythyrau (a elwir hefyd yn gyswllt anuniongyrchol) yn cael ei gefnogi ar gyfer ychydig dros 4,000 o blant, ochr yn ochr â threfniadau cyswllt mwy uniongyrchol, sy'n cael eu cefnogi ar gyfer mwy o blant dros y blynyddoedd diwethaf.

Mae tua 310[1] o blant Cymru yn gadael y gwasanaeth gofal drwy fabwysiadu bob blwyddyn. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae hyn yn gyfartaledd o 14% o'r holl blant sy'n gadael gofal bob blwyddyn.

Nid yn unig y mae'r GMC wedi gwella ansawdd a hygyrchedd gwasanaethau mabwysiadu ond mae hefyd wedi codi ymwybyddiaeth y cyhoedd, wedi moderneiddio gwasanaethau, ac wedi meithrin partneriaethau cryf ar draws ystod o sectorau.

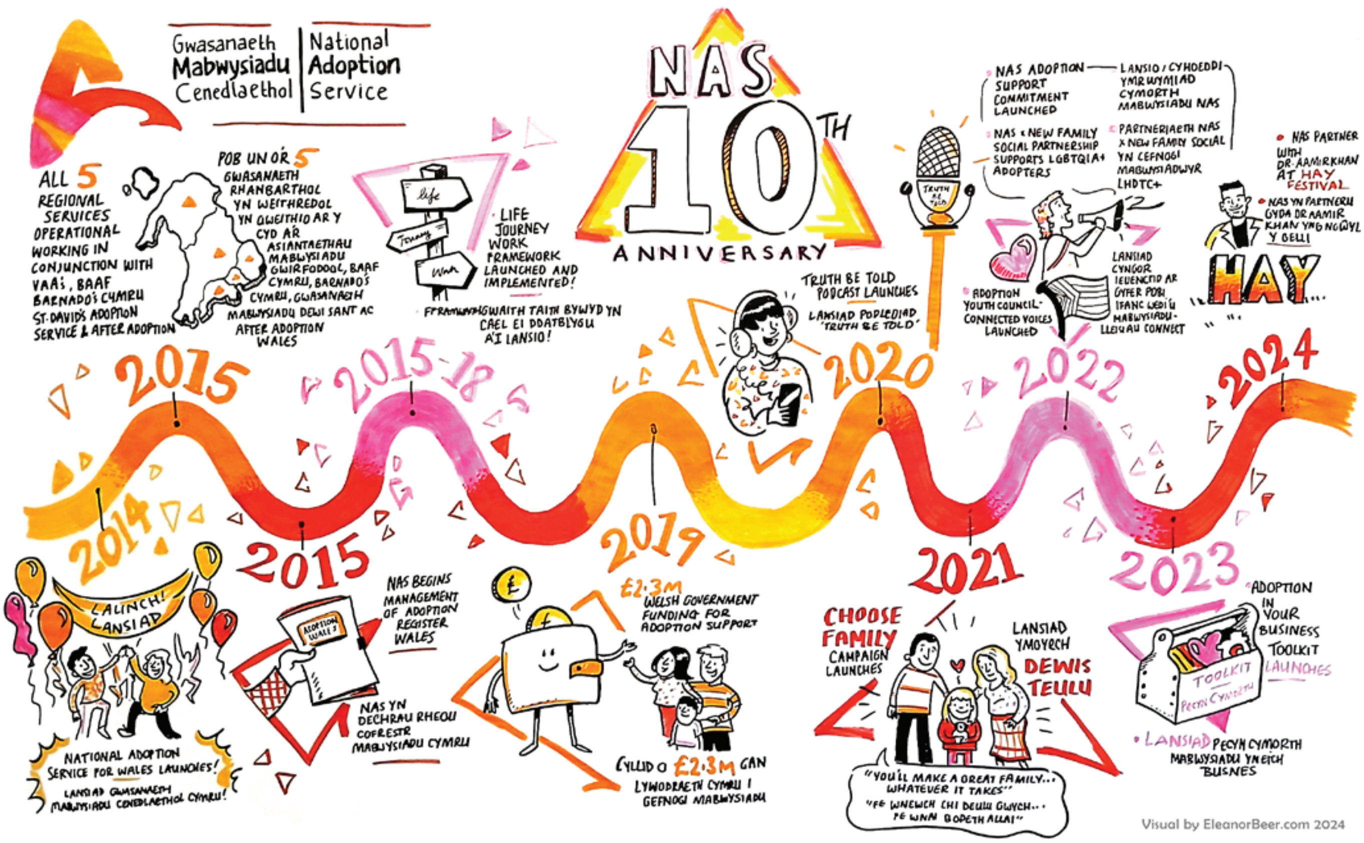

[1] *Cyfartaledd Gorchmynion Mabwysiadu a roddwyd bob blwyddyn ers 2014/15 (317) wedi'u talgrynnu i lawr i'r cant agosaf*

Ers ei sefydlu, mae'r GMC wedi:

- **Gwella Canlyniadau Lleoli**, gan leihau nifer y plant sy'n aros i gael eu mabwysiadu, mwy o leoliadau brodyr/chwiorydd, mwy o amrywiaeth ac amserlenni gwell ar gyfer lleoliadau plant a chymeradwyaethau mabwysiadwyr
- **Gwella Cymorth mabwysiadu** drwy ein Fframwaith Cymorth Mabwysiadu a'r Ymrwymiad Cymorth Mabwysiadu, sydd wedi arwain at ystod fwy cyson o wasanaethau ar gael ar draws Cymru, gan gynnwys mwy o gyswllt uniongyrchol
- **Codi ymwybyddiaeth o fabwysiadu** drwy sawl ymgyrch arobryn, gan gynnwys Gweld y Plentyn Cyfan, Bod yn Rhiant…, a Dewis y Teulu, a **dylanwadu ar bolisi ac arfer** yng Nghymru a thu hwnt
- **Cynyddu cyfranogiad defnyddwyr gwasanaeth** o fewn pob gwasanaeth, wrth weithio gyda phartneriaid yn y trydydd sector i greu mecanweithiau ymgysylltu cenedlaethol, Lleisiau Mabwysiadwyr, Y Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu a Chysylltu Lleisiau, i sicrhau y gall mabwysiadwyr a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu ddylanwadu ar ddatblygiad gwasanaethau
- **Digideiddio gwasanaethau** fel y Gofrestr Mabwysiadu Cymru (ARW) a gwefan y GMC, sy'n parhau i esblygu fel adnodd cynhwysfawr i deuluoedd a gweithwyr proffesiynol
- **Sicrhau cyllid** drwy grantiau Llywodraeth Cymru a chefnogi partneriaid yn y trydydd sector i godi arian i elusennau

Rydym wedi gwneud hyn drwy weithredu model cydweithredol unigryw sy'n cynnwys llywodraeth leol, y trydydd sector a phartneriaid eraill a chanolbwyntio ar:

- **Ymgysylltu â gwasanaethau, staff a defnyddwyr gwasanaethau** ar bob lefel o fewn sefydliadau sy'n darparu neu'n cefnogi gwasanaethau mabwysiadu, gan gynnwys drwy drefniadau llywodraethu cenedlaethol a rhanbarthol a mesur perfformiad cadarn.
- **Cefnogi a datblygu'r gweithlu a darpar fabwysiadwyr** drwy annog a darparu ystod o hyfforddiant yn uniongyrchol, gan gynnwys technegau therapiwtig, Gwaith Taith Bywyd, a chefnogaeth drwy ein cysylltiadau agos â Gofal Cymdeithasol Cymru. Arweiniodd cydweithrediadau ag AFKA ac Adoption UK Cymru at greu modiwlau hyfforddi ôl-gymeradwyo ar gyfer mabwysiadwyr, wedi'u teilwra i arddulliau dysgu amrywiol. Mae'r rhain wedi cael eu datblygu ymhellach gan rai gwasanaethau. Yn 2023, lansiodd GMC y Pecyn Cymorth i Gyflogwyr i helpu busnesau i gefnogi gweithwyr sy'n mabwysiadu, gydag Admiral, Llywodraeth Cymru a'r Principality fel partneriaid allweddol.
- Rydym wedi cefnogi rhai **mentrau penodol ar gyfer staff iechyd ac addysg** drwy ein gwasanaethau hyfforddi a datblygu, gan gynnwys cael mynediad at gyllid ychwanegol i ehangu hyn. Yn 2016, cefnogodd y GMC ddatblygiad *Getting it Right for Every Child*, canllaw i ysgolion gan AUK, ac yna fersiwn i rieni, y ddau yn seiliedig ar ymgynghoriadau â mabwysiadwyr, plant ac athrawon. Mae'r rhain yn parhau i gael eu defnyddio'n dda ac maent yn cael eu diweddaru ar hyn o bryd. Yn 2018, ymunodd y GMC â chydweithwyr Iechyd a Practice Solutions i gyhoeddi *Care about Adoption – A Guide for Healthcare Professionals*, a lansiwyd yn 2019/20.

Uchod: Mark Drakeford, y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar y pryd, yn lansiad swyddogol y GMC

- **Hyrwyddo cydraddoldeb ac amrywiaeth** drwy ymuno ag ymgyrch Dim Hiliaeth Cymru yn 2020 ac yn 2022. Pan amlygodd prosiect ymchwil gan Brifysgol Caerdydd anghydraddoldebau mewn amserlenni mabwysiadu ar gyfer plant o hil leiafrifiedig, ysgogwyd y GMC i ddatblygu ymatebion polisi.
- **Hwyluso ymchwil a chydweithio ledled y DU** drwy ymgysylltu â chyrff ymchwil a chomisiynu ein hymchwil ein hunain. Mae GMC wedi cefnogi Astudiaeth Carfan Mabwysiadu Cymru dan arweiniad Ysgol Seicoleg Prifysgol Caerdydd, yn ogystal â gweithio gyda CASCADE ar nifer o fentrau, gan gynnwys Cyfres Gynadleddau Mabwysiadu 2023. Roeddem hefyd yn rhan o'r Grŵp Ymgynghorol ar gyfer ymchwil Llesiant mewn Ysgolion a Cholegau (WiSC), gan ganolbwyntio ar blant sydd wedi bod mewn gofal. Mae ein cysylltiadau â'r Sefydliad Gofal Cyhoeddus wedi cefnogi datblygiad ein trefniadau llywodraethu yn ogystal â'n cynnig cymorth mabwysiadu, gan gynnwys astudiaeth ymchwil gyhoeddedig. Rydym wedi datblygu cysylltiadau ag Adopt England, llywodraethau'r Alban a Lloegr a Chonsortiwm Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol (CVAA). Chwaraeodd GMC ran hefyd yn Is-grŵp Mabwysiadu'r Gweithgor Cyfraith Gyhoeddus, a gynhyrchodd ei adroddiad yn 2024
- **Datblygu a chynnal cysylltiadau â sefydliadau sy'n cynrychioli plant a phobl ifanc**, fel Voices from Care Cymru, Plant yng Nghymru a Swyddfa Comisiynydd Plant Cymru. Yn 2019, fe wnaethon ni bartneru â Chanolfan Gyfreithiol y Plant i gynhyrchu taflen ar gyfer plant sydd wedi bod mewn gofal ynglŷn â chyswllt â'u brodyr/chwiorydd wedi'u mabwysiadu, o'r enw Contact a beth mae'n ei olygu i chi.
- **Hyrwyddo cysondeb** trwy ddull cydweithredol o ddatblygu fframweithiau a chanllawiau arfer da ynghyd â Pholisïau a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan

Beth sydd wedi newid dros y 10 mlynedd?

Mae blaenoriaethau presennol y GMC yn adlewyrchu'r themâu a'r blaenoriaethau sydd wedi bod yn sail i'r strategaeth. Maent yn ffordd ddefnyddiol o ddangos y newid sydd wedi digwydd.

Y teuluoedd gorau i'n plant

Ers 2014, mae'r GMC wedi gweithio i drawsnewid mabwysiadu yng Nghymru, gan sicrhau bod plant â chynlluniau mabwysiadu yn dod o hyd i deuluoedd diogel a chariadus heb oedi. Ar ddechrau ein stori, arweiniodd adolygiad cenedlaethol at strategaeth recriwtio unedig ac integreiddio'r hyn sydd bellach yn Gofrestr Mabwysiadu Cymru (ARW) ddwyieithog newydd, i'r gwasanaeth. Galluogodd hyn ni i symleiddio'r broses baru trwy'r platfform Link Maker. Cyflwynodd hefyd fynediad rheoledig i fabwysiadwyr a gwahanol ffyrdd o gefnogi'r broses baru.

Yn 2015, cyflwynodd y GMC y Canllaw Arfer Gorau ar gyfer Dod o Hyd i Deuluoedd, gan hyrwyddo cynllunio cynnar, wedi'i deilwra ar gyfer pob plentyn. Rhoddodd offer digidol a digwyddiadau fel Diwrnodau Gweithgareddau Mabwysiadu a Diwrnodau Cyfnewid gyfleoedd ystyrlon i ddarpar fabwysiadwyr gysylltu â phlant, yn enwedig y rhai a oedd wedi aros hiraf.

Erbyn 2017, lansiodd y GMC y Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd (ATS), sef cydweithrediad arloesol rhwng asiantaethau gwirfoddol a statudol. Canolbwyntiodd yr ATS ar y plant 'anoddaf i'w lleoli' – plant hŷn, grwpiau o frodyr/chwiorydd, a'r rhai ag anghenion cymhleth – gan gynnig nid yn unig baru ond cefnogaeth therapiwtig a seicolegol i deuluoedd. Ers ei lansio, mae 32 o blant wedi cael eu paru â 21 o deuluoedd, gan wella eu cyfleoedd bywyd yn sylweddol ac atal trefniadau gofal tymor hir.

Trwy arloesedd, cydweithio a thosturi, mae'r GMC yn parhau i sicrhau bod pob plentyn nid yn unig yn dod o hyd i gartref, ond y teulu gorau posibl.

Ymgyrchoedd a newidiodd feddyliau: mae marchnata wedi chwarae rhan hanfodol wrth ail-lunio canfyddiadau'r cyhoedd ac mae wedi dod yn fwyfwy soffistigedig wrth i'r blynyddoedd fynd heibio.

Defnyddiodd yr ymgyrch Gweld y Plentyn Cyfan yn 2016 a'r ymgyrch Dod yn Rhiant yn 2019 straeon go iawn a llwyfannau amlgyfrwng i amlygu llawenydd a realiti mabwysiadu. Yn 2021, canolbwyntiodd yr ymgyrch arobryn Dewis Teulu ar annog mabwysiadu plant hŷn, bechgyn a grwpiau o frodyr/chwiorydd. Cyrhaeddodd dros filiwn o wylwyr ac arweiniodd at gynnydd amlwg mewn ymholiadau. Ail-lansiwyd yr ymgyrch yn 2023, gan ddefnyddio llwyfannau fel TikTok a Spotify i wneud y mwyaf o'r cyrhaeddiad.

Yn 2020, lansiodd y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol Bodlediad 'Dweud y Gwir yn Blaen', Podlediad dwyieithog yn cynnwys pobl ledled Cymru sydd wedi mabwysiadu. Fe'i cynhyrchwyd gan Cowshed, Cwmni Cysylltiadau Cyhoeddus a Marchnata'r Gwasanaeth, ac fe enillodd Wobr Aur yng ngwobrau Pride

Cymru Sefydliad Siartredig Cysylltiadau Cyhoeddus yn 2021. Twriodd yr ail gyfres yn ddyfnach i rai o'r pynciau mwy anodd gyda mabwysiadu fel anghenion plant hŷn, brodyr a chwiorydd a'r rheiny ag anghenion cymhleth. Cafodd hon Wobr Arian yng Ngwobrau Podlediadau Prydain yn 2023. Casglwyd y wobr gan aelod o Leisiau CONNECT (Cyngor Ieuenctid Mabwysiadu), a welir yma gyda'r cyflwynydd teledu, Sam Thompson.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae'r broses asesu ar gyfer mabwysiadwyr wedi dod yn fwy syml, gyda chyflwyniad proses asesu dau gam, gan gynnal safonau llym.

Cyflwynodd blynyddoedd pandemig COVID-19 heriau sylweddol, ond addasodd gwasanaethau'n gyflym. Sicrhaodd asesiadau rhithwir, ymgynghoriadau Meddyg Teulu o bell, ac adnoddau digidol barhad.

Yn y blynyddoedd dilynol, cyflwynodd y Canllaw Arfer Da ar gyfer Pontio a Chymorth Cynnar ddulliau strwythuredig fel Dyddiau Deall y Plentyn ac Amserlenni Meithrin Trawma, gan sicrhau bod teuluoedd wedi'u paratoi'n dda a'u cefnogi o'r cychwyn cyntaf trwy fodelau sy'n debyg ond yn llai dwys na'r Gwasanaeth Mabwysiadu Gyda'n Gilydd. Erbyn 2023, roedd yr arferion hyn yn cael eu gweithredu ar draws pob rhanbarth yng Nghymru.

Mae cyflwyno proses Sefydlogrwydd Cynnar Cymru (WEP) bellach yn cynnig cyfle i blant symud i'w cartrefi parhaol yn gyflymach, gan leihau nifer y cyfnodau pontio a hyrwyddo sefydlogrwydd mewn lleoliadau. Mae'r gwasanaeth yn tyfu, gyda dwsinau o gartrefi eisoes wedi cael eu hyfforddi a sawl lleoliad wedi'u gwneud yn llwyddiannus.

Ein taith cymorth mabwysiadu

Yn 2014, roedd cymorth mabwysiadu yng Nghymru yn dameidiog ac yn brin o adnoddau. Gan gydnabod hyn, dechreuodd y GMC ymdrech genedlaethol i adeiladu system gydlynol ac ymatebol. Gyda chanllawiau gan y Sefydliad Gofal Cyhoeddus, datblygwyd y Fframwaith Cymorth Mabwysiadu, gan gynnig gweledigaeth glir ar gyfer y cymorth y dylai teuluoedd sy'n mabwysiadu a'u plant ei gael drwy gydol eu taith.

Erbyn 2015, roedd y fframwaith wedi'i strwythuro'n dair haen – cyffredinol, wedi'i dargedu, ac arbenigol – gan ganiatáu cymorth wedi'i deilwra. Cafodd mabwysiadwyr newydd fynediad at aelodaeth Adoption UK a hyfforddiant rhianta. Yn 2016, mabwysiadwyd y fframwaith yn ffurfiol, a lansiwyd y Canllawiau Mabwysiadu i ddarparu gwybodaeth glir a hygyrch.

Yn 2017, dadleuodd y GMC dros ddiwygiadau cyfreithiol i ymgorffori cynlluniau cymorth mewn cynllunio gofal. Cynigiodd prosiect 1000 Diwrnod Cyntaf Adoption UK gymorth cynnar hanfodol, gan gynnwys llinellau cymorth, rhwydweithiau cyfoedion, a hyfforddiant. Rhwng 2018 a 2019, datblygwyd modiwlau hyfforddi a gwasanaethau therapiwtig fel TESSA (PATHway bellach), gyda chefnogaeth buddsoddiad Llywodraeth Cymru.

Cadarnhaodd gwerthusiad annibynnol yn 2020 gynnydd, gyda theuluoedd yn nodi mynediad a hyder gwell. Yn 2021, cyhoeddodd y GMC ei Ymrwymiad Cymorth Mabwysiadu, gan hyrwyddo cymorth cydweithredol yn y gymuned. Cadarnhaodd y lansiad yn 2022 yr addewid hwn.

Erbyn 2023, canolbwyntiodd y GMC ar fireinio systemau trwy ddata a metrigau perfformiad, gan sicrhau bod cynllunio ar gyfer y dyfodol yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn ymatebol i anghenion sy'n esblygu.

Mae Ymrwymiad Cymorth Mabwysiadu'r GMC bellach yn gwasanaethu fel model o gymorth cynhwysol, gwybodus a hygyrch i bawb yr effeithir arnynt gan fabwysiadu. Mae hyn yn cael ei ategu gan Ganllaw Arfer Da ar gyfer Cymorth Mabwysiadu.

Gyda sylfaen gref bellach yn ei lle, mae Cymru mewn sefyllfa dda i barhau i arwain y ffordd o ran cymorth mabwysiadu ar draws y DU.

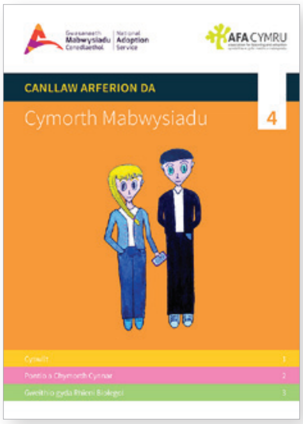

Taith Bywyd

Yn 2017, cyflwynwyd Fframwaith newydd ar gyfer Gwaith Taith Bywyd (LJW). Nododd y fframwaith hwn, a gynhyrchwyd ar y cyd â phlant, pobl ifanc, a mabwysiadwyr, newid mewn arfer, gyda'r nod o wella argaeledd Gwaith Taith Bywyd i deuluoedd, a chaniatáu i deuluoedd sy'n mabwysiadu gymryd mwy o berchnogaeth a rheolaeth dros stori eu plentyn.

Darparodd cyflwyno pecyn cymorth cynhwysfawr, a Chanllaw Arfer Da, ganllawiau ac adnoddau strwythuredig, y cyfan wedi'i wneud yn hygyrch trwy wefan y GMC ac wedi'i gefnogi gan AFKA, a ddarparodd hyfforddiant a chefnogaeth barhaus i staff ar draws Cymru.

Lansiwyd y Fframwaith yn ffurfiol ym mis Ionawr 2019 mewn cynhadledd a gynhaliwyd yng Nghymru yn fuan ar ôl i fuddsoddiad Llywodraeth Cymru alluogi creu rôl cydlynydd hyrwyddwr ym mhob un o bum rhanbarth y GMC.

Mae datblygu a gweithredu Gwaith Taith Bywyd mewn gwasanaethau mabwysiadu wedi gweld cynnydd sylweddol ers 2014. Cyn y GMC, roedd gan lai na 25% o blant ddeunyddiau taith bywyd wedi'u paratoi cyn eu hail adolygiad mabwysiadu. Erbyn diwedd 2024/25, cododd cyfran y plant â deunyddiau taith bywyd yn eu lle erbyn eu hail adolygiad mabwysiadu i 65%. Mae ffocws mwy diweddar ar sicrhau bod elfennau penodol o'r LJW ar gael yn gynharach, erbyn amser y panel paru, hefyd wedi gwella, gyda 75% neu fwy ar gael dros y pum mlynedd diwethaf.

Cyswllt

Yn hanesyddol, ystyriwyd mabwysiadu fel toriad llwyr oddi wrth orffennol plentyn, gyda hunaniaeth yn cael ei hailddiffinio o'r pwynt mabwysiadu. Dechreuodd hyn newid gyda Deddf Mabwysiadu 1976, a ganiataodd i oedolion a fabwysiadwyd gael mynediad at eu tystysgrifau geni gwreiddiol. Nododd Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002 newid pellach drwy bwysleisio hawliau plant a mynnu ystyriaeth o gyswllt â theuluoedd geni, gan gynnwys brodyr/chwiorydd, ochr yn ochr ag amrywiol ddyfarniadau llys a osododd yr amodau ar gyfer hyn yn ymarferol.

Er gwaethaf y datblygiadau deddfwriaethol hyn, roedd trefniadau cyswllt yn aml wedi parhau i fod yn gyfyngedig, yn bennaf yn anuniongyrchol drwy gyswllt blwch llythyrau, a heb ddigon o adnoddau. Dangosodd ymchwil a gyhoeddwyd yn 2020[2] fod Cymru yn sylweddol wahanol i wledydd eraill y DU yn ei dibyniaeth ar drefniadau blwch llythyrau wrth fabwysiadu.

Mae'r GMC wedi cymryd rhan flaenllaw yn y broses o foderneiddio arferion cyswllt. Yn 2018, darparodd y GMC bapur materion ar gyfer digwyddiad cwmpasu gyda Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid eraill, tra comisiynwyd Adoption UK Cymru ac After Adoption cynt i gynnal ymgynghoriad â mabwysiadwyr a phlant a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu.

[2] *Post–adoption contact and adoptive parents' receptiveness to direct contact in the four nations of the UK ' Jones, C., MacDonald, M., & Brooks, R. (2020, Jul 17). University of Strathclyde.*

Nododd datblygiad dilynol Canllaw Arfer Da ar gyfer Cyswllt gydnabyddiaeth gynyddol o bwysigrwydd cyswllt uniongyrchol ac anuniongyrchol, gyda phwyslais ar gyfarfodydd cychwynnol ac adolygiadau rheolaidd o drefniadau cyswllt. Mae egwyddorion arweiniol y ddogfen yn eiriol dros ddull sy'n canolbwyntio ar y plentyn, lle dylid ystyried cyswllt yn fuddiol ac er budd gorau'r plentyn, gyda phenderfyniadau wedi'u teilwra i anghenion ac amgylchiadau unigryw pob plentyn. Mae'n eiriol dros drefniadau hyblyg, sy'n cael eu hadolygu'n rheolaidd, a chynnwys cefnogaeth gynnar ac amserol i bob parti dan sylw.

Erbyn 2022, roedd gwelliannau i drefniadau cyswllt wedi dod yn flaenoriaeth strategol i'r GMC. Dechreuodd pob rhanbarth ac Asiantaeth Mabwysiadu Gwirfoddol (VAAs) yng Nghymru weithio i gynyddu cyfarfodydd rhwng rhieni geni a mabwysiadwyr. Mae'r rhain yn digwydd ar hyn o bryd ar gyfer o leiaf draean o'r holl leoliadau.

Yn 2023, cymerwyd camau pellach i wella arfer, gan gynnwys ariannu hyfforddiant ar y canllawiau Gyda'n Gilydd neu Ar Wahân ar gyfer staff awdurdodau lleol, gyda'r nod o wella dealltwriaeth o anghenion brodyr/chwiorydd wedi'u mabwysiadu.

Cyhoeddwyd Pecyn Cymorth Cyswllt ochr yn ochr â hyn, sy'n ategu'r Canllaw Arfer Da trwy ddarparu dulliau ymarferol gyda'r nod o gefnogi gweithwyr proffesiynol. Cafodd hyn ei gyflwyno ar draws Cymru. Mae nifer y trefniadau cyswllt blwch llythyrau anuniongyrchol sydd ar waith wedi bod tua 3,700 y flwyddyn ar gyfartaledd ers i'r GMC ddechrau casglu'r data ac roedd dros 4,000 ar ddiwedd 2024/25.

Gweithio gyda rhieni geni

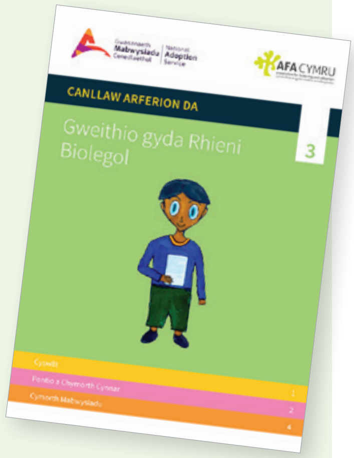

Roedd newid sut mae gwasanaethau'n ymgysylltu â rhieni geni ac yn eu cefnogi yn rhan allweddol o'r newidiadau i Gwaith Taith Bywyd a Connect a amlinellwyd uchod. Roedd y ddau yn gofyn am ddull cefnogol ac ymatebol sy'n gweithio'n sensitif ac mewn ffordd unigol gyda rhieni geni, gan ddiwallu eu hanghenion yn ogystal ag anghenion y plentyn.

Cysylltir â chyfran uchel o rieni geni, yn gyffredinol y rhai sydd mewn cysylltiad â gwasanaethau, yn gyson a chynigir gwasanaeth iddynt. Dros amser, rydym wedi gweld 20–30% o'r rhieni geni hyn yn manteisio ar y cynnig o wasanaeth yn fuan ar ôl iddo gael ei gynnig, er bod nifer fwy yn tueddu i wneud hynny yn ddiweddarach. Ar gyfartaledd, cefnogir mwy na 300 o rieni geni mewn unrhyw flwyddyn benodol, ac ar ei uchaf, cyrhaeddodd hyn ychydig o dan 500.

Roedd gan rai gwasanaethau wasanaethau unigol a grŵp sy'n bodoli eisoes yn cynnig cymorth, ond fe wnaeth buddsoddiad Llywodraeth Cymru yn 2019 alluogi pob gwasanaeth i ganolbwyntio ar wella'r agwedd hon ar gymorth. Daeth y Canllaw Arfer Da ar gyfer Gweithio gyda Rhieni Biolegol â'r arferion da a'r ymchwil presennol ynghyd i ddarparu fframwaith ar gyfer gwasanaethau a chymorth gwell.

Agor y drws i'r gorffennol: mynediad at gofnodion mabwysiadu

I lawer o oedolion wedi'u mabwysiadu, rhieni geni, a pherthnasau, mae cael mynediad at gofnodion mabwysiadu yn fwy na hawl gyfreithiol – mae'n daith bersonol iawn i ddeall eu hunaniaeth a'u hanes. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth hanfodol hwn wedi cael ei dan-flaenoriaethu, heb ddigon o adnoddau, ac yn aml mae'n rhwystredig o araf.

Ar hyn o bryd dim ond i unigolion wedi'u mabwysiadu dros 18 oed, rhieni geni, brodyr/chwiorydd, a pherthnasau penodol eraill y mae mynediad ar gael. Mae'r broses ymhell o fod yn syml, gyda rheolau gwahanol ar gyfer pobl wedi'u mabwysiadu yn dibynnu a ddigwyddodd y mabwysiadu cyn neu ar ôl Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002. Mae oedi wrth adfer cofnodion wedi'u harchifo yn gyffredin, gydag achlysuron lle nad ydynt ar gael o gwbl. Mae yna hefyd brinder gweithwyr cymdeithasol sydd â'r sgiliau arbenigol sydd eu hangen i gefnogi pobl trwy'r broses sensitif hon, ac ychydig iawn o wasanaethau amgen sydd ar gael.

Mae'r GMC wedi gwneud gwella mynediad at gofnodion yn flaenoriaeth allweddol yn ei gynllun strategol diweddaraf. Mae hyn yn cynnwys:

- Codi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd emosiynol ac ymarferol cofnodion geni
- Cydweithio â phrosiect IASA[3] Lloegr, sy'n galluogi datblygu canllawiau newydd wedi'u teilwra ar gyfer Cymru
- Hyfforddi mwy o staff a rhannu arferion gorau i adeiladu grŵp staff cryfach a mwy gwybodus

Mae'r GMC hefyd yn paratoi ar gyfer y nifer cynyddol o oedolion ifanc a fabwysiadwyd ar ôl 2002, gyda chefnogaeth drwy'r trefniadau ôl-gychwyn, sy'n aml yn wynebu anghenion emosiynol mwy cymhleth ac angen cefnogaeth fwy dwys.

Nid dim ond y rhai a fabwysiadwyd sy'n chwilio am atebion – gall rhieni geni, brodyr/chwiorydd geni sy'n oedolion a rhai perthnasau eraill hefyd gael mynediad at gefnogaeth i gysylltu â'u perthynas wedi'u mabwysiadu. Mae nifer y ceisiadau gan oedolion wedi'u mabwysiadu sy'n dymuno cael mynediad at eu cofnodion geni neu gael cefnogaeth i gysylltu â'u perthnasau geni wedi gostwng, fel y mae nifer y rhieni geni, neu berthnasau eraill, yn gofyn am gefnogaeth. Fodd bynnag, bu cynnydd yn nifer y brodyr/chwiorydd geni sy'n oedolion sy'n ceisio cefnogaeth i olrhain neu gysylltu â'u brodyr/chwiorydd. Bydd rhywfaint o'r gostyngiad hwn yn gysylltiedig â'r anallu i gael mynediad at wasanaeth, ond yn gynyddol, mae'r rôl y mae cyfryngau cymdeithasol yn ei chwarae a datblygiadau mewn profion DNA yn chwarae rhan.

[3] *Improving Adoption Services for Adults: Maintaining Relationships for adopted people* | *Adoption England*

Mabwysiadu: taith gydol oes, nid digwyddiad untro

Mae'r GMC wedi dod yn eiriolwr dros gydnabod mabwysiadu fel profiad gydol oes – un sy'n llunio bywydau'r rhai sydd wedi'u mabwysiadu, teuluoedd geni, a rhieni sy'n mabwysiadu ymhell y tu hwnt i'r broses gyfreithiol.

Ers 2016, mae'r GMC wedi gweithio i ymgorffori'r ddealltwriaeth hon mewn cyfraith, polisi, ac arfer bob dydd. Mae'r cyfle i ddylanwadu ar Lywodraeth Cymru wedi dod trwy'r Grŵp Cynghori Gweinidogol blaenorol, y Grŵp Cyflawni Trawsnewid presennol, y Grŵp Gweithredu Rhianta Corfforaethol a deddfwriaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY). Mae ein dylanwad hefyd yn ymestyn y tu hwnt i Gymru.

Daeth carreg filltir bwysig gyda Deddf Mabwysiadu a Gwaith Cymdeithasol 2017, a oedd yn cynnwys nifer fach o gymalau a oedd yn berthnasol i Gymru. Am y tro cyntaf, roedd yn ofynnol i lysoedd ystyried anghenion gydol oes plant wedi'u mabwysiadu a thrin rhieni sy'n mabwysiadu fel ffigurau canolog mewn gwrandawiadau dadleuol. Roedd hwn yn newid nodedig – gan gydnabod bod diogelwch emosiynol ac ymlyniad â darpar rieni sy'n mabwysiadu yn bwysig ac yn haeddu cydraddoldeb mewn achosion llys.

Mae'r GMC wedi creu mannau diogel ar gyfer sgyrsiau gonest, fel digwyddiadau Y Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu, lle gall pobl rannu realiti emosiynol mabwysiadu, gan gynnwys poen bod yn rhan o "genhedlaeth goll" gydag anghenion heb eu diwallu a'r angen am gefnogaeth barhaus.

Arferion mabwysiadu hanesyddol

Yn 2022, datgelodd adroddiad Pwyllgor Hawliau Dynol ar y Cyd Senedd y DU effaith ddinistriol mabwysiadu gorfodol rhwng 1949 a 1976. Ymatebodd y GMC gyda thosturi ac arweinyddiaeth, gan gefnogi ymddiheuriad cyhoeddus gan Lywodraeth Cymru ym mis Ebrill 2023, yn dilyn ymddiheuriad personol gan y Dirprwy Weinidog ar y pryd, Julie Morgan AS, mewn digwyddiad Y Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu.

Gyda phartneriaid fel Gwasanaeth Mabwysiadu Dewi Sant ac Adoption UK, mae'r GMC wedi treialu Gwasanaeth Mynediad i Gofnodion cyntaf y DU, gan roi cyfle i'r rhai yr effeithiwyd arnynt gan fabwysiadu hanesyddol cyn 1976 adennill eu straeon. Yn hollbwysig, cafodd y gwasanaeth hwn ei gyd-gynllunio gyda'r bobl a oroesodd y profiadau hynny.

Grymuso lleisiau mewn mabwysiadu ar draws Cymru

Dros y degawd diwethaf, mae Cymru wedi trawsnewid sut mae plant a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu a'r rhai sy'n mabwysiadu yn cael eu clywed a'u cefnogi. O'r cychwyn cyntaf, gwnaeth y GMC hi'n flaenoriaeth i wrando, gan lansio ymgynghoriadau â mabwysiadwyr a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu i lunio profiad mabwysiadu mwy cynhwysol.

Yn 2016, ganwyd strategaeth ymgysylltu arloesol, a grëwyd ar y cyd ag ystod eang o leisiau: y rhai sy'n mabwysiadu, gweithwyr cymdeithasol, staff rhanbarthol, ac yn bwysicaf oll, pobl ifanc eu hunain, trwy'r fenter Siarad am Fabwysiadu.

Erbyn 2017, ehangodd y sylw i gynnwys rhieni sy'n mabwysiadu gyda lansiad Adopter Voice, platfform deinamig a ddatblygwyd gan Adoption UK (AUK) ar gyfer GMC. Trwy grwpiau cymorth, arolygon a digwyddiadau, cipiodd brofiadau bywyd go iawn a sbardunodd sgyrsiau ystyrlon, gan arwain at greu gwefan Lleisiau Mabwysiadu Cymru a'r Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu blynyddol.

Pan gaeodd After Adoption yn 2019, camodd GMC ac AUK ymlaen, gan lansio Connect – gwasanaeth a gefnogir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer plant a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu. Adeiladwyd hyn ar dair colofn bwerus:

- Grwpiau Connected: Mannau diogel a chefnogol i blant a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu gwrdd a derbyn cefnogaeth
- Gwybodaeth Hygyrch: Cynnwys ar wefan Connect wedi'i ddylunio gan blant a phobl ifanc
- Llais Ieuenctid: Platfform strwythuredig i blant a phobl ifanc lunio polisi, gan arwain at lansiad Connect Voices yn 2021, Cyngor Ieuenctid mabwysiadu Cymru

Drwy gydol y cyfnod, mae'r GMC wedi parhau i fod yn ymrwymedig i wrando, gan ymgysylltu'n rheolaidd â defnyddwyr gwasanaethau mewn adolygiadau a datblygiadau newydd o fewn gwasanaethau, ac yn genedlaethol, gan sicrhau bod eu lleisiau'n parhau i lunio dyfodol mabwysiadu yng Nghymru.

Creu sylfaen gadarn: llywodraethu, cyllid a gwelliant

Llywodraethu

Mae strwythur cadarn yn hanfodol i bob gwasanaeth llwyddiannus ac mae'r GMC wedi treulio'r degawd diwethaf yn adeiladu strwythur sy'n ei alluogi, ac yn ddiweddarach Maethu Cymru, i weithredu'n effeithiol.

Yn wreiddiol, yn unol â'r sail gyfreithiol, roedd y GMC yn rheoli hyn drwy Grŵp Cynghori a Bwrdd Llywodraethu. Erbyn 2019, roedd y rhain wedi uno i mewn i un Bwrdd Llywodraethu Cyfunol symlach, wedi'i lunio gyda mewnbwn gan randdeiliaid a chyngor arbenigol gan y Sefydliad Gofal Cyhoeddus (IPC). Dilynwyd hyn yn agos gan Gytundeb Partneriaeth newydd, a lofnodwyd gan bob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru. Roedd hwn yn ymrwymo i ffordd o weithio, a nodweddir gan atebolrwydd a pherchnogaeth ar y cyd, integreiddio rhwng timau cenedlaethol a rhanbarthol, cydweithio a rhannu adnoddau'n ddoethach, a dull busnes i wneud y mwyaf o effaith y sector.

Ochr yn ochr â hyn, chwaraeodd y GMC rôl allweddol hefyd wrth gefnogi'r Fframwaith Maethu Cenedlaethol (FfMC), rhan o ymgyrch Llywodraeth Cymru i wella canlyniadau i blant. Arweiniodd hyn at greu Maethu Cymru yn 2021 – rhwydwaith cenedlaethol o wasanaethau maethu awdurdodau lleol yn cydweithio, er gyda model gwahanol i'r GMC.

I ddod â'r cyfan at ei gilydd, cymeradwyodd Bwrdd Gweithredol CLILC ffurfio Pwyllgor ar y Cyd ym mis Hydref 2021, a lansiwyd yn swyddogol ddechrau 2024. Mae'r pwyllgor hwn, sy'n cynnwys Aelodau'r Cyngor, yn cyfarfod ddwywaith y flwyddyn i:

- Cymeradwyo cyllidebau a rhaglenni gwaith
- Adolygu cynnydd ac adroddiadau blynyddol
- Goruchwylio'r cytundeb ar gyfer cefnogaeth yr awdurdod lletya i swyddfa'r Cyfarwyddwr

Erbyn 2022, roedd GMC wedi ehangu ei dîm canolog, gan gyfuno rhai rolau ar draws mabwysiadu a maethu, ac wedi ffurfioli ei gytundeb lletya â Chyngor Caerdydd, gan sicrhau sylfaen gref a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol.

Ariannu dyfodol mabwysiadu yng Nghymru

Mae'r GMC wedi gweithio'n galed i adeiladu sylfaen ariannol gref, er bod mwy o waith i'w wneud yn y maes hwn.

Ers ei lansio yn 2014, mae'r GMC wedi cael ei ariannu drwy gyfran bwrpasol o'r Grant Cymorth Refeniw, gyda chymorth grant ychwanegol ar gael gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys buddsoddiad blynyddol o £2.3 miliwn (ers 2019) sy'n galluogi newid sylweddol i ehangu gwasanaethau cymorth mabwysiadu ar draws awdurdodau lleol ac asiantaethau gwirfoddol. Yn 2022/23, sicrhaodd y GMC gyllid pellach i wireddu ei strategaeth *Mabwysiadu Cymru a Thu Hwnt* – gan godi ymwybyddiaeth y cyhoedd drwy ymgyrchoedd beiddgar ar y teledu, y radio, a hyd yn oed bysiau a threnau. At ei gilydd, mae ymrwymiad Llywodraeth Cymru mewn cymorth grant ar gyfer mabwysiadu dros y 10 mlynedd diwethaf, drwy'r GMC, wedi bod tua £16 miliwn, swm sylweddol sy'n cael ei werthfawrogi'n fawr, er ei fod yn ansicr yn ei hanfod.

Mae cyfran sylweddol o'r gyllideb genedlaethol yn cael ei phasbortio i ranbarthau a phartneriaid trydydd sector (y VAAs): gwnaed 91% (tua £2.72m) ar gael i awdurdodau lleol a'r VAAs yn 2024/25, gan sicrhau bod cymorth yn cyrraedd y bobl a'r lleoedd sydd ei angen fwyaf.

Mae'r GMC hefyd wedi helpu partneriaid trydydd sector i ddatgloi £8 miliwn mewn cyllid ychwanegol, gan gynnwys £5 miliwn o'r Gronfa Loteri Fawr. Mae hyn wedi pweru gwasanaethau arloesol fel: PATHway (TESSA gynt), Mabwysiadu gyda'n Gilydd a Connect (ar gyfer plant a phobl ifanc).

Yn 2023, comisiynodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) adolygiad o fodel ariannu'r GMC a Maethu Cymru. Nododd fod cydlynu cenedlaethol yn darparu gwerth gwirioneddol drwy helpu awdurdodau lleol i wella canlyniadau i blant a denu mwy o adnoddau. Galwodd yr adolygiad hefyd am welededd cliriach o gostau yn y dyfodol a chynllunio ariannol tymor canolig cryfach.

Yn 2024, comisiynodd Bwrdd Llywodraethu'r GMC adolygiad o'r cyllid gweithredol sydd ar gael i'r rhanbarthau, y VAAs a'r gwasanaethau iechyd.

Gyrru rhagoriaeth: sut mae GMC yn mesur ac yn gwella gwasanaethau mabwysiadu

Wrth wraidd GMC a'i lwyddiant mae ymrwymiad i ddysgu, gwella a chyflawni'r canlyniadau gorau posibl i blant a theuluoedd ar draws Cymru.

I wneud i hynny ddigwydd, mae GMC wedi adeiladu sylfaen gref mewn perfformiad ac ymarfer. Mae'r cyfan yn dechrau gyda'r Fframwaith Mesur Perfformiad (PMF), a ddatblygwyd yn wreiddiol gan Lywodraeth Cymru ac sydd bellach yn cael ei weithredu gan GMC. Mae'r fframwaith hwn yn rhoi darlun clir o sut mae gwasanaethau mabwysiadu yn perfformio, gan helpu gwasanaethau GMC i ganolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig.

Ers 2018, mae GMC wedi partneru â Data Cymru i gasglu a dadansoddi ei ddata perfformiad, gan lywio adroddiadau chwarterol a blynyddol i fodloni gofynion statudol a rhoi cipolwg gwerthfawr ar wasanaethau i blant, mabwysiadwyr, a phawb yr effeithir arnynt gan fabwysiadu.

Fodd bynnag, mae'r dull yn ymwneud â mwy na data yn unig.

Er mwyn canolbwyntio ar safonau ymarfer a gwasanaeth, mae'r GMC wedi cyflwyno amrywiol Fframweithiau a Chanllawiau Arfer Da ac, yn 2023, lansiodd Bolisïau a Gweithdrefnau Mabwysiadu Cymru Gyfan – crynodeb unedig ar gyfer gweithwyr proffesiynol, sydd bellach ar gael yn hawdd trwy Ap y GMC.

Mae'r GMC hefyd yn gweithio'n agos gydag AFKA i gefnogi datblygu ymarfer arbenigol ac yn cydweithio'n rheolaidd â chyrff ymchwil i aros ar flaen y gad o ran gwybodaeth am fabwysiadu. Un enghraifft benodol yw Astudiaeth Carfan Mabwysiadu Cymru, dan arweiniad yr Athro Katherine Shelton ym Mhrifysgol Caerdydd. Mae'r ymchwil arloesol hon yn olrhain datblygiad niwrowybyddol ac emosiynol carfan o blant a fabwysiadwyd o ofal yng Nghymru. Mae'n datgelu mewnwelediadau pwerus i effaith barhaol trawma cynnar ac yn helpu i lunio gwell cefnogaeth gartref ac yn yr ysgol.

BETH MAE HYN HOLL YN EI OLYGU AR GYFER CYFLENWI GWASANAETHAU?

2015-2025

Lleoliadau Mabwysiadu

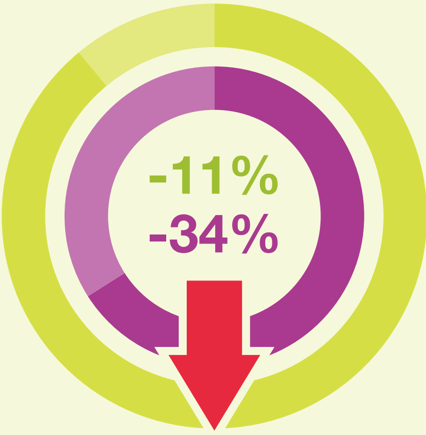

Yn ystod y deng mlynedd diwethaf, mae nifer y plant sy'n cael eu hystyried i'w mabwysiadu, ac yna'n cael eu mabwysiadu, wedi gostwng. Yn gysylltiedig â newidiadau yn y ffordd y caiff ei ystyried o fewn y system gyfreithiol a gwelliannau mewn gwasanaethau sy'n cefnogi plant i aros o fewn eu teuluoedd neu gymunedau geni, mae Gorchmynion Lleoli wedi gostwng tua 20% a nifer y plant sy'n cael eu mabwysiadu gan draean.

Gorchmynion Lleoli Cymru Gyfan

15/16	307
16/17	375
17/18	358
18/19	338
19/20	275

20/21	261
21/22	230
22/23	249
23/24	230
24/25	273

Gorchmynion mabwysiadu a roddwyd Data Llywodraeth Cymru

14/15	385
15/16	341
16/17	314
17/18	305
18/19	310

19/20	300
20/21	270
21/22	285
22/23	250
23/24	255

Cyfartaledd Cymru Gyfan, mewn misoedd, o CLA i PFA

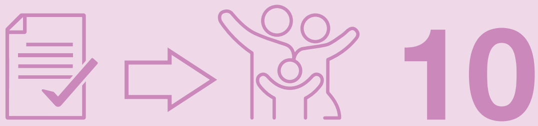

Amser Cyfartalog Cymru Gyfan, mewn misoedd, o Orchymyn Lleoli i Blentyn Preifat

Cynyddodd yr amser cyfartalog rhwng plentyn yn dod i ofal a chael ei leoli yn ei gartref mabwysiadu yn ystod COVID-19 ac mae'n parhau ar lefel ychydig yn uwch o tua 18 mis.

O fewn hyn, mae'n cymryd cyfartaledd o 10 mis rhwng rhoi'r Gorchymyn Lleoli a'r symudiad, ac mae hyn wedi aros yn sefydlog dros y chwe blynedd diwethaf. Mae fframiau amser ar gyfer plant yn cael eu heffeithio fwyfwy gan heriau cyfreithiol a dulliau mwy unigol o baratoi a chefnogi symud plentyn i'w gartref mabwysiadu.

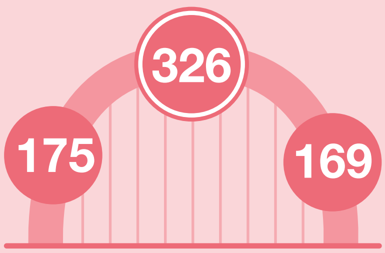

Plant Cymru Gyfan sy'n Aros

Roedd nifer y plant sy'n aros i gael eu mabwysiadu wedi gostwng yn dilyn uchafbwynt yn 2017/18, ond mae hyn wedi codi ychydig eto yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

15/16	17/18	24/25
175	326	169

14/15	294
19/20	250
24/25	170

Mabwysiadwyr Cymeradwy Cymru Gyfan

Dros amser, bu gostyngiad graddol yn nifer y bobl sy'n dod ymlaen i fabwysiadu. Cynyddodd nifer y mabwysiadwyr a gymeradwywyd yn ystod pandemig COVID-19 ond mae wedi gostwng ers hynny, gan gyd-daro â chyflwyno'r broses gymeradwyo 2 gam newydd. Mae ein gweithgareddau marchnata yn parhau i ganolbwyntio ar recriwtio mabwysiadwyr addas i ddiwallu anghenion y plant.

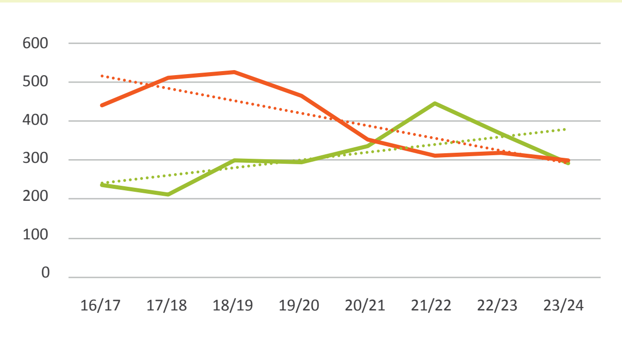

Lleoliadau Angenrheidiol o'i gymharu â Mabwysiadwyr sydd ar Gael

Am nifer o flynyddoedd, roedd GMC yn recriwtio niferoedd digonol o fabwysiadwyr ond mae hyn wedi newid yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Mabwysiadwyr sydd ar gael

Lleoliadau sydd eu hangen

Amrywiaeth Mabwysiadwyr Cymeradwy

Bu newidiadau calonogol yn amrywiaeth y mabwysiadwyr a gymeradwywyd. Mae mabwysiadu gan gyplau o'r un rhyw wedi codi i 22% a chan bobl sengl i 10%, mae cyfran y mabwysiadwyr o gefndiroedd BAME neu ethnigrwydd cymysg wedi cynyddu i 17%.

17/18	87
21/22	197
24/25	90

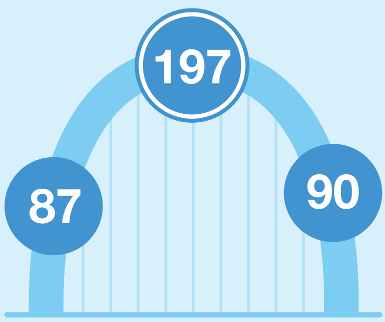

Mabwysiadwyr Cymru Gyfan sy'n Aros

Cyrhaeddodd nifer y mabwysiadwyr sy'n aros am baru uchafbwynt yn 2021/22, yn dilyn y cynnydd mewn cymeradwyaethau yn ystod pandemig COVID-19. Mae hyn wedi bod yn gostwng yn raddol ers hynny ac ar ddiwedd mis Mawrth 2025, roedd llai na 100 o fabwysiadwyr yn aros. Mae'r rhesymau dros hyn yn amrywio ond mae'r rhan fwyaf yn aros yn weithredol am baru.

Cymorth Mabwysiadu

Pa dueddiadau sy’n nodweddu gwasanaethau cymorth mabwysiadu dros y 10 mlynedd diwethaf?

Mae’r galw am asesiadau cymorth mabwysiadu ffurfiol wedi gostwng dros amser, fodd bynnag, mae rhywfaint o’r newid yn gysylltiedig â’r patrwm newidiol o wasanaethau sy’n golygu bod rhai gwasanaethau’n cael eu cyrchu heb asesiad ffurfiol ac mae rhai rhanbarthau wedi datblygu gwahanol ffyrdd o ymateb i’r galw cychwynnol. Mae rhestrau aros ar gyfer asesiadau mewn rhai rhanbarthau ar hyn o bryd hefyd.

Gweithgaredd Cymorth Mabwysiadu hyd at Ch4 2024/25

Ar ddiwedd 2024/25, roedd dros 1,650 o achosion cymorth mabwysiadu gweithredol, gan gynnwys y teuluoedd hynny a oedd yn derbyn cymorth drwy’r gwasanaethau Llwybrau a Chysylltiedig. Roedd 72 o blant ar draws Cymru hefyd yn aros am asesiad.

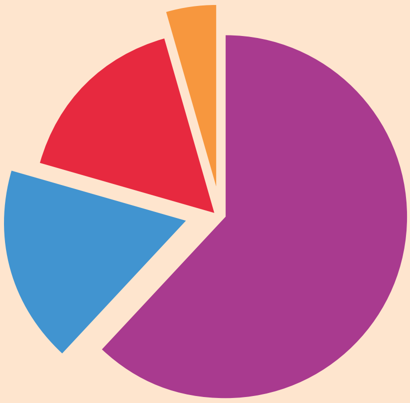

1048 Nifer yr achosion cymorth mabwysiadu gweithredol (sy’n derbyn gwasanaeth)

297 Nifer y trefniadau Llwybrau gweithredol

273 Nifer y trefniadau ‘Connected’ gweithredol

72 Nifer y plant sy’n aros am asesiad cymorth mabwysiadu

⇧17%

Mae nifer y trefniadau blwch llythyrau ar gyfer cyswllt hefyd wedi cynyddu dros amser.

Nifer y Cysylltiadau Blwch Llythyrau

18/19	3281
19/20	3891
20/21	3507
22/23	3777
23/24	4039
24/25	4091

⇧11%

Asesiadau Newydd Cymru Gyfan sy’n cychwyn mewn perthynas â phlant nad ydynt yn derbyn gwasanaeth cymorth mabwysiadu ar hyn o bryd

18/19	216
19/20	314
20/21	312
21/22	267
22/23	235
23/24	214
24/25	247

⇧16%

Plant Cymru Gyfan a gafodd eu deunyddiau taith bywyd yn yr 2il adolygiad mabwysiadu

17/18	62%
18/19	56%
19/20	57%
20/21	68%
21/22	70%
22/23	61%
23/24	71%
24/25	65%

⇧45%

Plant Cymru Gyfan a gafodd eu deunyddiau taith bywyd yn ôl panel paru

18/19	30%
19/20	58%
20/21	82%
21/22	76%
22/23	77%
23/24	80%
24/25	75%

Cysylltwch

Rydym wedi bod yn adrodd ar drefniadau cyswllt ers 2 flynedd ac mae gan bob plentyn a osodir i'w fabwysiadu drefniadau cyswllt ar waith. Mae gan y mwyafrif drefniadau uniongyrchol ac anuniongyrchol ar waith.

O'r plant a osodwyd i'w mabwysiadu yn ystod y chwarter, faint oedd â: cyswllt anuniongyrchol yn unig; cyswllt uniongyrchol yn unig; cyswllt anuniongyrchol ac uniongyrchol; neu ddim cyswllt o gwbl

23/24	24/25	
72	56	Cyswllt Anuniongyrchol yn Unig
143	146	Cyswllt Anuniongyrchol ac Uniongyrchol
0	0	Dim Cyswllt

Lle mae trefniadau cyswllt uniongyrchol ar waith, mae niferoedd bach gyda rhieni geni a mwy gyda brodyr/chwiorydd; mae'r mwyafrif yn tueddu i fod gyda 'phobl arwyddocaol', sy'n debygol o fod yn gyn-ofalwyr maeth.

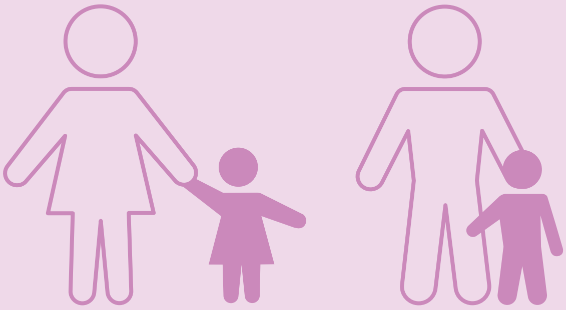

O'r plant a osodwyd i'w mabwysiadu gyda threfniadau ar gyfer cyswllt uniongyrchol; pwy oedd y cyswllt uniongyrchol

23/24	24/25	
14	9	Rhieni Geni
85	71	Brodyr/chwiorydd
9	29	Teulu Geni Eraill
128	181	Pobl Arwyddocaol

Ceisiadau eraill am Gymorth

360

Nifer y Rhieni Geni a gefnogir

Cynyddodd nifer y rhieni geni sy'n derbyn cymorth yn 2016 ac mae wedi aros ar gyfradd gyfartalog o tua 360 y flwyddyn ers hynny.

16/17	383	21/22	377
17/18	324	22/23	497
18/19	268	23/24	374
19/20	336	24/25	358

150

Nifer y ceisiadau am fynediad at gofnodion geni

Mae nifer y ceisiadau gan oedolion sy'n mabwysiadu i gael mynediad at eu cofnodion geni wedi lleihau dros amser ac roedd tua 150 yn 2024/25.

16/17	280	21/22	234
17/18	205	22/23	229
18/19	226	23/24	179
19/20	215	24/25	150

89

Cais Cymru Gyfan am wasanaethau cyfryngol

Mae nifer y ceisiadau am wasanaethau cyfryngol hefyd wedi lleihau ond mae wedi aros yn gyson ar gyfartaledd o 89 y flwyddyn dros y 5 mlynedd diwethaf.

16/17	114	21/22	73
17/18	156	22/23	103
18/19	124	23/24	101
19/20	85	24/25	82

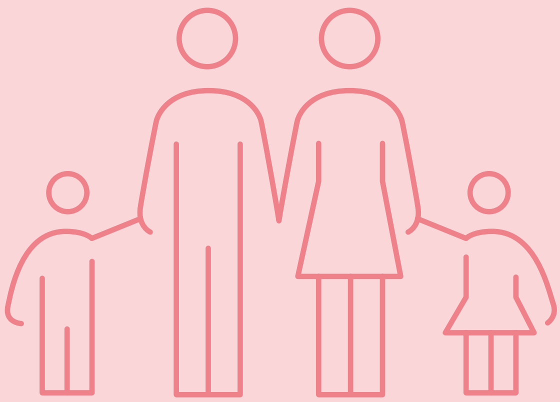

52%

Gwaith Cymru Gyfan gyda Brodyr/Chwiorydd Geni

Mae nifer y brodyr/chwiorydd biolegol sy'n oedolion sy'n derbyn cymorth i gysylltu â pherthynas wedi'i fabwysiadu wedi aros yn gymharol isel; fodd bynnag, mae'r niferoedd wedi cynyddu'n sylweddol ers 2019.

16/17	34	21/22	72
17/18	27	22/23	85
18/19	18	23/24	54
19/20	54	24/25	66

43%

Gwaith Cymru Gyfan gyda Pherthnasau Eraill

I'r gwrthwyneb, mae'r gwaith a wneir gyda pherthnasau eraill sy'n derbyn cefnogaeth i gysylltu â pherthynas wedi'i fabwysiadu wedi lleihau dros amser.

16/17	42	21/22	35
17/18	35	22/23	11
18/19	20	23/24	20
19/20	30	24/25	18

Cyflawni Mwy Gyda'n Gilydd

Trosolwg o 2024/25

Neges gan Gyd-gadeiryddion Bwrdd Llywodraethu Cyfunol y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

Parhaodd ein ffocws ar gyfer 2024/25 i fod ar gyflawni cynllun strategol **Mabwysiadu Cymru 2025 a Thu Hwnt…**, yr ydym wedi bod yn gweithio tuag ato ers dechrau 2022/23. Fe'i datblygwyd yn dilyn ymgysylltu helaeth â phlant, pobl ifanc a theuluoedd, gweithwyr proffesiynol, ac arweinwyr gwasanaethau, gan gynnwys trwy'r Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu blynyddol

Mae'r cynllun yn parhau i gefnogi gweledigaeth y GMC: adeiladu gwasanaeth mabwysiadu modern, ymatebol, a blaengar, un sy'n diwallu anghenion plant, teuluoedd ac eraill sydd wedi'u cyffwrdd gan fabwysiadu. Mae hyn yn golygu cynyddu nifer ac amrywiaeth cartrefi sy'n mabwysiadu, sicrhau asesiadau amserol, a darparu cefnogaeth sy'n hygyrch.

Mae'r adran hon o'r adroddiad yn dangos sut mae'r gwasanaeth wedi parhau i ymdrechu i ddod o hyd i'r teuluoedd cywir ar gyfer plant ag anghenion cymhleth, ar gyfer grwpiau o frodyr/chwiorydd, ac ar gyfer y rhai sydd wedi aros yn rhy hir. Rydym hefyd wedi parhau i wella cyswllt â theuluoedd geni ac i gefnogi rhieni geni fel rhan o'r daith fabwysiadu.

Rydym wedi ymrwymo i wella mynediad at gofnodion mabwysiadu a gwaith hanes bywyd. Mae pob person sydd wedi'i fabwysiadu yn haeddu deall ei orffennol, a rhaid inni sicrhau bod y gwasanaethau a gynigiwn, boed ar gyfer plant, oedolion ifanc, neu'r rhai yr effeithiwyd arnynt gan arferion hanesyddol, yn dosturiol, yn gynhwysol, ac yn grymuso.

Fodd bynnag, ni allwn anwybyddu'r heriau. Mae cyfyngiadau cyllido'r sector cyhoeddus, cymhlethdod cynyddol o ran anghenion plant, a chamsyniadau cymdeithasol am fabwysiadu i gyd yn mynnu ein sylw. Rhaid inni aros yn gadarn yn ein cred bod mabwysiadu, pan gaiff ei wneud yn dda, yn newid bywydau er gwell. Mae'r gwasanaeth wedi parhau i weithio ar y materion hyn gyda'r llywodraeth a phartneriaid i sicrhau nad yw mabwysiadu'n cael ei ddeall yn unig ond ei werthfawrogi fel opsiwn cyfreithlon, cariadus a pharhaol i blant na allant aros gyda'u teuluoedd geni neu gymunedau, gan barhau i herio polisïau a chanfyddiadau sy'n creu anghydraddoldeb neu anfantais i deuluoedd sy'n mabwysiadu.

Gan ein bod yn dal i wneud cynnydd yn erbyn y blaenoriaethau yn y cynllun strategol presennol, ac mae'r rhain yn parhau i fod yn berthnasol iawn, rydym wedi datblygu estyniad i'n cario ymlaen i 2026. Rydym wrthi'n gweithio ar y cyd i ddatblygu cynllun strategol newydd, tymor hwy, a fydd yn parhau i gefnogi'r weledigaeth ar gyfer y GMC a sicrhau bod gwasanaethau mabwysiadu yng Nghymru yn gallu diwallu anghenion plant, teuluoedd ac eraill sy'n cael eu cyffwrdd gan fabwysiadu.

Cyd-gadeiryddion Annibynnol,
Bwrdd Llywodraethu Cyfunol y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

Dr Carolyn Sampeys

Y Cyng Jane Tremlett

Uchafbwyntiau'r llynedd

Digwyddiadau pen-blwydd 10 mlynedd

Ar ddydd Mercher 6 Tachwedd, cynhaliwyd dathliad cenedlaethol yn yr Eglwys Norwyaidd, Bae Caerdydd, gan ddod â'r gymuned fabwysiadu o bob cwr o Gymru ynghyd. Wedi'i noddi gan Julie Morgan AS, roedd y digwyddiad bron yn llawn ac yn dathlu amrywiaeth a chreadigrwydd mabwysiadu yng Nghymru.

Ymhlith yr uchafbwyntiau roedd perfformiadau gan y beirdd Rhian Edwards a Faith Buckley, a sesiwn holi ac ateb gyda Daf James, crëwr Lost Boys and Fairies. Roedd panel proffesiynol yn cynnwys Albert Heaney (Llywodraeth Cymru) a Jason Baker (Dewi Sant), gydag araith gan y Gweinidog Plant a Gofal Cymdeithasol, Dawn Bowden AS.

Cafodd arddangosfeydd o ddigwyddiadau rhanbarthol a digwyddiadau'r VAA a gynhaliwyd yn ystod Wythnos Genedlaethol Mabwysiadu eu harddangos, a chafodd y digwyddiad sylw cryf yn y cyfryngau, gan gynnwys cyfweliadau radio byw gyda'r Cyfarwyddwr.

Gŵyl y Gelli a'r Eisteddfod Genedlaethol 2024

Yn 2024, ehangodd y GMC ei allgymorth drwy gymryd rhan mewn dau ddigwyddiad diwylliannol mawr yng Nghymru: Gŵyl y Gelli a'r Eisteddfod Genedlaethol.

Am y tro cyntaf, mynychodd y GMC Ŵyl Lenyddiaeth a Chelfyddydau'r Gelli yn y Gelli Gandryll. Wedi'i leoli yn y gofod Gardd y Teulu newydd, roedd stondin y GMC yn cynnig gweithgareddau addas i blant fel lliwio bagiau tote, gemau gardd, a llyfrgell fach o lyfrau ar thema mabwysiadu. Hwylusodd y gofod hefyd dros 100 o sgyrsiau ystyrlon am fabwysiadu drwy gydol yr wythnos, gyda chefnogaeth gwirfoddolwyr o bob rhan o ranbarthau'r GMC. Ddydd Sadwrn, 1af o Fehefin, noddodd y GMC sgwrs gan Dr Amir Khan ar ei lyfr, How Families are Made, gan ddarparu cyfleoedd pellach ar gyfer ymgysylltu, yn bersonol ac ar-lein, a hyrwyddo ymwybyddiaeth o fabwysiadu ymhlith cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg.

Ddydd Sadwrn, 3ydd o Awst, aeth grŵp o fabwysiadwyr sy'n siarad Cymraeg ar y llwyfan yn yr Eisteddfod Genedlaethol ym Mhontypridd i rannu eu straeon mabwysiadu personol. Wedi'i gyflwyno gan y cyflwynydd a'r actor o Gymru, Luke Davies, roedd y sesiwn yn cynnwys y mabwysiadwyr Catrin, Guto, a Hedd, a'i nod oedd herio camsyniadau ac annog mwy o siaradwyr Cymraeg i ystyried mabwysiadu.

Y Dr. Amir Khan yn cyflwyno yng Ngŵyl y Gelli eleni

Y Wefan

Ym mis Tachwedd 2024, datgelodd y GMC ddiweddariad bywiog a chyfoes o'i gwefan – trawsnewidiad a luniwyd trwy gydweithio ystyrlon â staff, gweithwyr proffesiynol, a theuluoedd sy'n mabwysiadu o bob cwr o Gymru. Nid yn unig y mae'r platfform deinamig newydd hwn yn adlewyrchu lleisiau a phrofiadau'r gymuned fabwysiadu ond mae hefyd yn cynnig profiad mwy deniadol a hawdd ei ddefnyddio, wedi'i gynllunio i gefnogi a chysylltu'r rhai sydd ar y daith fabwysiadu yn well. Mae rhai tudalennau'n dal i gael eu haddasu gyda nodweddion newydd yn dod yn fuan.

Y Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu

Y Sgwrs Fawr ar Fabwysiadu, a gynhelir yn flynyddol, yw prif ddigwyddiad y GMC ar gyfer dod â theuluoedd, gweithwyr proffesiynol a rhanddeiliaid o bob cwr o Gymru ynghyd i ganolbwyntio ar yr hyn sy'n wirioneddol bwysig i'n cymunedau sy'n mabwysiadu. Yn 2024, denodd y digwyddiad nifer ysbrydoledig o fynychwyr, pob un wedi'i uno gan ymrwymiad cyffredin i wella profiadau mabwysiadu. Wedi'i ganoli o amgylch thema bwerus 'llesiant emosiynol', sbardunodd y diwrnod drafodaethau calonogol, mewnwelediadau gwerthfawr, ac ymdeimlad newydd o gysylltiad. Gellir archwilio'r canlyniadau a'r myfyrdodau o'r cyfarfod effeithiol hwn yn llawn yma.

Fframwaith Ansawdd a Sgiliau

Fel rhan o nod strategol GMC i wella recriwtio, paru a hyfforddi mabwysiadwyr (Blaenoriaeth Strategol A – AC2025 a Thu Hwnt), mae'r Fframwaith Rhinweddau a Sgiliau Mabwysiadwr newydd wedi'i lansio. Wedi'i ddatblygu gan AFKA mewn cydweithrediad â holl ranbarthau mabwysiadu Cymru ac Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol, mae'r model hwn sy'n seiliedig ar sgiliau yn cryfhau'r broses asesu gyda ffocws ar ddadansoddiad cadarn a chraff.

Gan adeiladu ar fframweithiau blaenorol y GMC megis Gwaith Taith Bywyd, Cymorth Mabwysiadu, a Sefydlogrwydd Cynnar Cymru, mae'r model newydd hwn yn gwella arfer cyfredol ar draws y sector. Er nad yw'n disodli'r Adroddiad ar Ddarpar Fabwysiadwyr, mae'n ei ategu trwy gynnig meini prawf clir i asesu'r rhinweddau a'r sgiliau sy'n gysylltiedig â rhianta mabwysiadu llwyddiannus, yn enwedig mewn achosion cymhleth neu sy'n newid pwyslais.

Wythnos Genedlaethol Mabwysiadu

Dros y degawd diwethaf, mae'r GMC wedi cofleidio Wythnos Genedlaethol Mabwysiadu fel llwyfan pwerus i hyrwyddo mabwysiadu yng Nghymru – gan ennyn diddordeb, rhannu straeon, a chroesawu ymholwyr newydd. Roedd eleni yn arbennig o ystyrlon wrth i ni ddefnyddio'r wythnos i ddathlu ein pen-blwydd yn 10 oed, gan dynnu sylw at y dull unigryw a chydweithredol sy'n diffinio ein gwasanaeth. Roedd yn foment i fyfyrio, cysylltu, ac edrych ymlaen gyda balchder a phwrpas.

Diweddariad i CAR-B (Adroddiad Mabwysiadu Plant)

Ers peth amser, mae rhanbarthau ac Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol (VAAs) ar draws Cymru wedi lleisio pryderon nad yw'r ffurflen CAR-B bresennol bellach yn diwallu anghenion ymarfer mabwysiadu modern. Gyda Lloegr yn diweddaru ei Hadroddiad Sefydlogrwydd Cynnar ar gyfer y Plentyn (CPR), roedd yn gyfle perffaith i ailddychmygu CAR-B i Gymru. Mae AFKA wedi bod yn gweithio'n agos gyda Coram BAAF i ddatblygu fersiwn newydd, wedi'i haddasu ar gyfer Cymru, yn seiliedig ar CPR Lloegr wedi'i diweddaru. Datgelwyd drafft mewn gweithdy cenedlaethol ar 19 Medi 2024, lle cynigiodd ymarferwyr a rheolwyr o bob cwr o Gymru adborth gwerthfawr i'w deilwra i'n cyd-destun unigryw. Gyda'r mewnwelediadau hynny bellach yn cael eu hymgorffori, ein nod yw cynnal peilot o'r fersiwn newydd yn 2025.

Adolygiad cyllid GMC

Er mwyn adeiladu ar yr adolygiad blaenorol o gyllid cenedlaethol, ym mis Mai 2024, comisiynodd y GMC adolygiad annibynnol o'r Asiantaethau Mabwysiadu Awdurdodau Lleol / Rhanbarthol ac adnoddau iechyd sy'n cefnogi mabwysiadu yng Nghymru.

Cwblhawyd yr adroddiad ym mis Mawrth 2025 a bydd yn destun cynllun gweithredu, i'w weithredu yn 2025/26. Mae'r canfyddiadau allweddol cychwynnol yn cynnwys yr angen i ganolbwyntio'n well ar yr adnoddau ariannol ar gyfer gwasanaethau mabwysiadu ar draws Cymru, rheoli'r trefniadau ariannol gwahanol ar draws asiantaethau mabwysiadu yn wahanol ac i fynd i'r afael â'r bylchau ariannu cynyddol wrth ddarparu gwasanaethau.

Adroddiad terfynol y Grŵp Gweithgor Cyfraith Gyhoeddus – datblygiadau allweddol

Wedi'i gyhoeddi ar 7 Tachwedd, mae'r adroddiad terfynol gan y Grŵp Gwaith Cyfraith Gyhoeddus (PLWG) yn nodi cyfres o argymhellion arwyddocaol i foderneiddio arferion a pholisi mabwysiadu, gan gynnwys:

- Dull wedi'i ail-lunio ar gyfer cyswllt rhwng plant wedi'u mabwysiadu a theuluoedd geni, wedi'i gefnogi gan hyfforddiant gwell i fabwysiadwyr a chefnogaeth well i rieni geni
- Protocol cenedlaethol i safoni mynediad at gofnodion mabwysiadu
- Fframweithiau cyfreithiol symlach ar gyfer mabwysiadu domestig a rhyngwladol
- Strategaeth genedlaethol ar gyfer mabwysiadu trwy gydsynio

Er bod llawer o argymhellion wedi'u hanelu at lywodraeth y DU a llywodraethau datganoledig, bydd nifer yn effeithio'n uniongyrchol ar wasanaethau ac ymarferwyr mabwysiadu. Roedd cynrychiolaeth dda o Gymru ar is-grŵp y Grŵp Gweithredu Plant a Theuluoedd, ac mae llawer o'r cynigion yn cyd-fynd â gwaith blaengar sydd eisoes ar y gweill, yn enwedig o ran cyswllt ac ymgysylltu â rhieni geni, fel yr adlewyrchir yn ein Canllawiau Arfer Da.

Mae'r GMC mewn sefyllfa dda i ymateb i'r datblygiadau hyn, er bod angen eglurder pellach ynghylch sut y bydd Llywodraethau'r DU a Chymru yn gweithredu'r argymhellion. Mae cyfarfodydd cychwynnol gyda swyddogion Llywodraeth Cymru wedi digwydd, a bydd trafodaethau'n parhau ar draws fforymau ac is-grwpiau perthnasol.

Y Cyd-bwyllgor yn dechrau cyfarfod

Cynhaliodd y Cyd-bwyllgor cenedlaethol newydd ar gyfer GMC a Maethu Cymru ei gyfarfod cyntaf ym mis Ebrill 2024 a chyfarfu eto ym mis Tachwedd 2024.

Uchafbwyntiau rhanbarthol a VAA: blwyddyn o gynnydd ac arloesi

Daeth y flwyddyn i ben i **Wasanaeth Mabwysiadu y Fro, y Cymoedd a Chaerdydd (GMFCCh)** gyda recriwtio mabwysiadwyr cryfach na'r disgwyl a mwy o gymeradwyaethau. Er bod lefelau ymholiadau yn parhau'n gyson, mae trosi diddordeb yn gofrestrau ffurfiol yn dal i fod yn her. I fynd i'r afael â hyn, mae marchnata wedi'i dargedu, fel mewnosodiadau y Dreth Gyngor, yn cael ei ddefnyddio i gyrraedd cymunedau heb gynrychiolaeth ddigonol.

Lleolodd y Tîm Dod o Hyd i Deuluoedd 50 o blant eleni, ac er gwaethaf y pwysau parhaus ar adnoddau, mae Cymorth Mabwysiadu yn esblygu, gydag atebion creadigol a phroses 'mewngofnodi' ôl-orchymyn mwy strwythuredig. Mae'r grŵp cymorth i rieni geni wedi tyfu, ac anogir trefniadau cyswllt uniongyrchol yn weithredol. Mae Gwaith Taith Bywyd yn parhau i ffynnu diolch i gyllid Llywodraeth Cymru. Mae ceisiadau cynyddol am fynediad at gofnodion geni a gwasanaethau cyfryngol yn cael eu blaenoriaethu'n ofalus, ac mae staff wedi dyfnhau eu dealltwriaeth o reoliadau ar ôl cychwyn er mwyn parhau i gydymffurfio.

Mae **Gwasanaeth Mabwysiadu De-ddwyrain Cymru (GMDDdC)** yn parhau i ganolbwyntio ar ddod o hyd i'r teuluoedd cywir i blant, gan gymryd rhan weithredol mewn digwyddiadau a hyrwyddo Sefydlogrwydd Cynnar Cymru (WEP), gyda dau leoliad wedi'u cwblhau eleni. Mae pedwerydd diwrnod newydd o hyfforddiant paratoi yn cael ei ddatblygu, gan roi sylw i iechyd a seicoleg.

Roedd SEWAS yn arloeswr Diwrnodau Deall y Plentyn ac Amserlenni Meithrin Trawma, gan helpu mabwysiadwyr i baratoi ar gyfer eu plentyn. Mae cymorth mabwysiadu wedi gwella, gyda llai o amseroedd aros ar gyfer asesiadau ac atgyfeiriadau cynharach i PATHway. Eleni, derbyniodd 56 o deuluoedd wiriadau ar ôl mabwysiadu, a chefnogodd 16 o sesiynau Aros a Chwarae mabwysiadwyr cynnar. Mae gwasanaethau cyswllt wedi ehangu, gyda 31 o rieni geni yn cael eu cefnogi a systemau newydd yn galluogi storio cytundebau cyswllt yn ddigidol. Mae SEWAS hefyd yn chwarae rhan allweddol mewn ymdrechion cenedlaethol i safoni prosesau ar ôl cychwyn ac yn cefnogi mabwysiadwyr cyn 1976 i gael mynediad at gofnodion a chwnsela trwy wasanaeth Dewi Sant ac AUK.

Mae **Gwasanaeth Mabwysiadu Bae'r Gorllewin (GMBG)** yn parhau i hyrwyddo presenoldeb cymunedol cryf a strategaeth farchnata ragweithiol. Gyda thri threfniant Sefydlogrwydd Cynnar Cymru mewn asesiad, mae'r tîm wedi ymrwymo i ymyrraeth gynnar, gan gynnig rhaglenni Rhianta Therapiwtig, ymgynghoriadau Hwb Rhithwir, Taith Bywyd a Hwb Cyswllt, a chyfarfodydd rheolaidd.

Mae mentrau arloesol yn cynnwys Amserlenni Meithrin Trawma ar gyfer ysgolion, grwpiau cymorth i rieni pobl ifanc wedi'u mabwysiadu, a grwpiau Theraplay. Mae tîm cyswllt ar ôl mabwysiadu pwrpasol wedi gwella hyblygrwydd, yn enwedig ar gyfer cyswllt â brodyr/chwiorydd, ac yn cefnogi ymgysylltiad cynnar â mabwysiadwyr a theuluoedd geni. Mae proses symlach newydd hefyd wedi lleihau amseroedd aros yn sylweddol ar gyfer cael mynediad at gofnodion mabwysiadu.

Ar ddiwedd 2024/25, mae **Gwasanaethau Mabwysiadu Gogledd Cymru (GMGC)** yn paratoi ar gyfer ei leoliad Sefydlogrwydd Cynnar Cymru cyntaf ac yn parhau i fod yn ymroddedig i recriwtio mabwysiadwyr a all gynnig y canlyniadau gorau i blant. Caiff pob cynllun cymorth ei adolygu o fewn 12 mis i'r lleoliad, gydag ymyrraeth gynnar wrth wraidd eu dull.

Mae'r tîm yn integreiddio canllawiau Arfer Da Cyswllt y GMC fel rhan o'i hyfforddiant, gan hyrwyddo agoredrwydd i gyswllt uniongyrchol â theuluoedd geni. Mae GMGC hefyd yn sicrhau tryloywder, gyda chanllawiau clir ar gael mynediad at gofnodion mabwysiadu a phroses atgyfeirio ar-lein syml.

Fel y rhanbarthau a'r VAAs eraill, mae **Gwasanaeth Mabwysiadu Canolbarth a Gorllewin Cymru (GMCGC)** wedi cryfhau ei brosesau recriwtio a dethol, gyda chefnogaeth tîm amlddisgyblaethol sy'n teilwra cefnogaeth i anghenion pob teulu. Mae asesiadau cynhwysfawr yn arwain ymyriadau, ac mae'r tîm yn gweithio'n agos gyda theuluoedd geni drwy gydol y daith fabwysiadu, o achosion cyfreithiol i drawsnewidiadau a chyswllt parhaus.

Diolch i gyllid grant a chydweithrediad â Dewi Sant, mae MCGC wedi lleihau nifer y plant sy'n aros yn sylweddol, gan wella amseroldeb a mynediad at gefnogaeth.

Mae **Barnardo's** wedi mabwysiadu'r fformat AAR (Adroddiad Asesiad Mabwysiadu), wedi'i gefnogi gan becyn cymorth cadarn i wella paratoadau a dysgu mabwysiadwyr. Mae'r grŵp cymorth newydd yn helpu teuluoedd i lywio sgyrsiau anodd, tra bod y Gwasanaeth Annibynnol Cysylltu Teuluoedd sy'n Mabwysiadu (CAFIS) wedi cyflwyno Hyfforddiant Ymyriadau Diogel (SIT) ar draws y sefydliad.

Mae gweithgor SIT yn datblygu offer ymarferol a deunyddiau hyfforddi i ddyfnhau cysylltiadau rhwng teuluoedd sy'n mabwysiadu a theuluoedd geni. Mae ffurflen archwilio newydd hefyd wedi gwella cysondeb a hygyrchedd gwybodaeth a gofnodwyd.

Cafodd **Gwasanaeth Mabwysiadu Dewi Sant** flwyddyn gynhyrchiol, gan gymeradwyo 18 o deuluoedd i'w mabwysiadu. Gan edrych ymlaen, mae 12 teulu yng Ngham Un a 14 yng Ngham Dau o'r broses asesu. Mae'r rhaglen Mabwysiadu Gyda'n Gilydd yn parhau i fod yn boblogaidd, gyda 14 o atgyfeiriadau ar gyfer 19 o blant.

Mae calendr newydd o ddigwyddiadau cymorth i deuluoedd yn helpu teuluoedd i gysylltu, cynnal perthnasoedd rhwng brodyr/chwiorydd, a meithrin gwydnwch trwy gymorth gan gymheiriaid. Mae Dewi Sant hefyd yn parhau â'i bartneriaeth ag Adoption UK Cymru i gefnogi pobl a fabwysiadwyd cyn 1976 trwy'r Gwasanaeth Mynediad at Gofnodion Geni a Chyfryngwyr.

Mae **Adoption UK Cymru (AUK)** wedi gwneud camau breision wrth gefnogi teuluoedd sy'n mabwysiadu ac unigolion yr effeithiwyd arnynt gan fabwysiadu. Cymerodd dros 100 o deuluoedd a gweithwyr proffesiynol ran yn y fenter Sgyrsiau Anodd Am Fabwysiadu, gyda diddordeb parhaus.

Mae AUK yn cynnig hyfforddiant ysgol ar ymddygiad heriol a gwytnwch di-drais, ac mewn partneriaeth â Dewi Sant, mae'n darparu'r Gwasanaeth Mynediad at Gofnodion Geni a Chyfryngwyr cyn 1976. Mae gwasanaeth PATHway yn cefnogi rhieni sy'n mabwysiadu trwy ymgynghoriadau clinigol, grwpiau myfyrio, a chefnogaeth gan gymheiriaid, gan wella dealltwriaeth o drawma a rhianta therapiwtig. Mae Gwasanaeth Connect AUK yn cynnig gweithgareddau ac ymgysylltu â chymheiriaid i blant a phobl ifanc wedi'u mabwysiadu, tra bod grwpiau cymunedol dan arweiniad gwirfoddolwyr yn darparu cefnogaeth hanfodol a phrofiadau a rennir.

Dathlu arfer da

Mae'r rhanbarthau a'r VAAs wedi rhannu rhai o'u straeon cadarnhaol o'r 12 mis diwethaf, gan ddangos sut mae amcanion strategol y cynllun yn effeithio ar wasanaethau:

Y teuluoedd gorau i'n plant

GMFCCh

Asesodd y Gweithiwr Cymdeithasol Canfod Teuluoedd gwpl fel darpar fabwysiadwyr a oedd â heriau ariannol hanesyddol ac a oedd wedi mynegi pryder nad oeddent yn 'ffitio' i'r hyn oedd ei angen i fod yn rhiant mabwysiadu oherwydd eu lefel incwm a'u llety. Fodd bynnag, nododd y Gweithiwr Cymdeithasol sawl cryfder yn eu sefyllfa a thrwy ddefnyddio dull seiliedig ar gymhwysedd, galluogodd y cwpl i gydnabod yr hyn oedd ganddynt i'w gynnig - profiad gofal plant, rhwydwaith cefnogol a dull realistig sy'n canolbwyntio ar y plentyn. Roedd y cwpl yn rhagweithiol wrth ddefnyddio cyfle dysgu am gyllid personol. Drwy ganolbwyntio ar y pethau cadarnhaol, tyfodd eu hyder yn ystod y broses asesu, ac maent wedi mynd ymlaen i fabwysiadu plentyn ag anghenion datblygiadol cymhleth yn llwyddiannus.

GMDDdC

Cafodd cwpl Sefydlogrwydd Cynnar Cymru (WEP) gyda mab geni eu paru â babi newydd-anedig a dreuliodd y chwe wythnos gyntaf yn yr ysbyty oherwydd diddyfnu sylweddau. Ymwelodd y gofalwyr WEP bob dydd, gan ffurfio cwlwm cynnar a darparu gofal cyson. Ar ôl ei ryddhau, symudodd y babi i mewn gyda nhw ac ers hynny mae wedi ffynnu gan ymgartrefu'n dda o fewn y teulu. Mae cyswllt ystyrlon wedi'i sefydlu â thri brawd/chwaer hŷn y babi, sy'n byw gyda pherthynas. Mae'r cyswllt hwn rhwng brodyr/chwiorydd yn datblygu'n gadarnhaol a bydd yn parhau'n annibynnol. Mae ymlyniad di-dor y babi â'r gofalwyr WEP o gam cynnar, heb unrhyw newidiadau lleoliad, wedi darparu sefydlogrwydd. Disgwylir cynllun mabwysiadu ffurfiol o fewn chwe mis i'r enedigaeth, gan nodi canlyniad llwyddiannus a meithringar i'r plentyn.

GMGC

Roedd gan dri brawd/chwaer yr effeithiwyd arnynt gan gam-drin domestig, camddefnyddio sylweddau ac ansefydlogrwydd gysylltiad agos ac roedd angen eu cadw gyda'i gilydd, a olygai leoliad cychwynnol mewn gofal maeth ymhell o gartref. Roedd dod o hyd i deulu mabwysiadu yng Nghymru yn heriol, ond daethpwyd o hyd i baru addas yn y pen draw trwy ymdrechion cydweithredol. Roedd y broses fabwysiadu yn cynnwys cynllunio manwl, gan gynnwys ymgynghoriadau a chefnogaeth therapiwtig a gefnogodd y symudiad yn y pen draw i'w cartref newydd; mae'r mabwysiadu bellach wedi'i gwblhau. Chwaraeodd y gofalwr maeth ran allweddol yn y cyfnod pontio ac mae'r teulu'n parhau i dderbyn cefnogaeth. Mae gwerth ymyrraeth gynnar, undod brodyr/chwiorydd, cydweithrediad proffesiynol a chefnogaeth hirdymor, ynghyd â phwysigrwydd cynnal hunaniaeth plentyn trwy leoliadau lleol, yn cael ei amlygu yn llwyddiant y cynllun hwn.

Cymorth mabwysiadu gwych – pryd a lle mae ei angen

AUK

Yn y cyfarfod gwasanaeth PATHway cyntaf, mynegodd rhieni bryderon ynghylch ymddygiad ymosodol ac emosiynol anwadal eu plentyn, yn enwedig tuag at un rhiant. Roedd y plentyn, a gafodd gefnogaeth yn yr ysgol ar gyfer anghenion dysgu ychwanegol, yn cael trafferth gyda sensitifrwydd synhwyraidd, pryder, a phroblemau rheoli. Gan nad oedd y rhiant hwn yn gyfarwydd â rhianta therapiwtig i ddechrau, cymerodd y rhiant hwn ran mewn cyfarfodydd cymorth a archwiliodd heriau emosiynol ac ymddygiadol y plentyn, daeth i ddeall gofal sy'n ystyriol o drawma a chafodd gymorth gan adroddiad arbenigol a eglurodd anawsterau prosesu emosiynol y plentyn. Newidiodd hyn eu dull rhianta a ddaeth yn fwy empathig a myfyriol trwy ddeall ymddygiad y plentyn fel mynegiadau o anghenion heb eu diwallu yn hytrach na herfeiddiad. Gwellodd y gallu i reoli ymddygiad y plentyn a cheisiwyd newidiadau mewn darpariaethau addysgol a chefnogaeth. Arweiniodd hyn at newidiadau cadarnhaol mewn ymddygiad, amgylchedd cartref mwy sefydlog a mwy o hyder rhieni a phlant.

Barnardo's

Rydym wedi bod yn gweithio gyda phlant geni mewn teuluoedd i'w helpu i greu eu llyfrau stori bywyd eu hunain. Mae hyn yn cefnogi eu dealltwriaeth a'u haddasiad i ddod yn frawd neu chwaer ac yn eu helpu i deimlo'n gyfforddus ac yn hyderus wrth groesawu plentyn newydd i'r teulu a deall eu hanghenion.

Cyswllt iachach trwy wasanaethau teulu geni gwell

GMBG

Roedd plentyn pump oed yn ffynnu mewn cartref mabwysiadu cefnogol lle mae ei rieni wedi gwerthfawrogi ei gysylltiad â'i deulu geni yn gyson, yn enwedig ei dad geni, ac wedi cynnal diweddariadau rheolaidd a meddylgar. Fe wnaethant gychwyn trafodaethau ynghylch sefydlu cyswllt uniongyrchol, gan nodi y byddent wedi'i groesawu'n gynharach. Gan gydnabod anghenion y tad geni ei hun, darparodd y gwasanaeth mabwysiadu gefnogaeth wedi'i theilwra a chynyddodd gyswllt anuniongyrchol yn raddol. Pan fynegodd y plentyn awydd i ailgysylltu, cadarnhaodd asesiad risg y gellid rheoli cyswllt uniongyrchol yn ddiogel, i ddechrau trwy alwadau Facetime. Roedd y rhain yn gadarnhaol, gyda'r plentyn yn ymgysylltu'n gynnes a arweiniodd at gyfarfod wyneb yn wyneb llwyddiannus a chyswllt uniongyrchol parhaus â chefnogaeth. Mae'r mabwysiadwyr yn gobeithio rheoli hyn yn annibynnol yn y pen draw, gan feithrin perthynas ddiogel ac ystyrlon rhwng y plentyn a'i dad geni, gan dynnu sylw at bwysigrwydd agoredrwydd, cefnogaeth, a chyswllt dan arweiniad y plentyn mewn mabwysiadu.

Dewi Sant

Mae teuluoedd yn Eglwys Gadeiriol Dewi Sant wedi rhoi adborth ar werth y digwyddiadau cymorth rydyn ni'n eu darparu, gan gynnwys teulu sy'n defnyddio'r digwyddiad ar gyfer cyswllt â brodyr/chwiorydd.

"Roeddwn i eisiau diolch yn fawr iawn i bawb am y bore yma. Roedd hi'n wych cael lle diogel i X a'i chwaer Y gyfarfod ac i mi gael sgwrs gyda Mam Y am ein merched a'u datblygiad."

Cofnodion mabwysiadu gwell a mynediad at wybodaeth

GMCGC

Cysylltodd oedolyn wedi'i fabwysiadu â'r tîm mabwysiadu ym mis Mawrth 2024 yn gofyn am gofnodion yn ymwneud â'i fabwysiadu gan lys-rieni yn y 1960au. Ei nod oedd deall yr amgylchiadau o amgylch ei fabwysiadu.

Roedd y gwasanaeth yn gallu ymateb yn brydlon a darparu cefnogaeth wrth chwilio am y cofnodion. Roedd y ddogfennaeth berthnasol wedi'i chynnal a'i chadw'n dda a'i chyrchu gyda chydweithrediad nifer o asiantaethau.

Darparwyd adborth, gan fynegi diolchgarwch a gwerthfawrogiad am amynedd, caredigrwydd ac eglurder y gweithiwr cymdeithasol ochr yn ochr â chanmoliaeth i'r gweithiwr cymdeithasol ac ansawdd y wybodaeth.

Diweddariad cyllid blynyddol

Yn 2024/25, gwnaeth y GMC ddefnydd da o'r grantiau a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru i wella'r ddarpariaeth o wasanaethau mabwysiadu ar draws Cymru. Mae dyraniad brigdorri CLILC yn parhau i gefnogi swyddogaethau canolog y GMC. Mae hyn yn cynnwys swm wrth gefn, a ddefnyddir i wrthbwyso unrhyw bwysau ariannol annisgwyl ac i ariannu unrhyw waith datblygu, nad oes darpariaeth ar ei gyfer mewn cyllidebau eraill.

FFYNHONNELL INCWM	CYLLIDEB (2024/25)	GWARIANT GWIRIONEDDOL (2024/25)	WRTH GEFN (cario ymlaen)
Brigdorri CLILC (£509,250) ynghyd â chostau rheoli buddsoddiadau a chyfraniadau at swyddi a rennir	£721,608	£740,320	£404,171
Grant Cymorth Mabwysiadu (LlC)	£2,300,000	£2,300,000	0
Grant Mabwysiadu Cymru a Thu Hwnt (LlC)	£669,492	£669,492	0
Cofrestr Mabwysiadu Cymru (LlC)	£220,296	£220,296	0

Cwynion

Yn 2024/25, derbyniwyd cyfanswm o 11 cwyn ar draws yr holl asiantaethau. Roedd natur y rhain yn amrywio ac yn cynnwys pryderon ynghylch deunyddiau taith bywyd, trefniadau cyswllt ac oedi gwasanaethau.

Datryswyd saith o'r cwynion yng Ngham 1, mae tair yn dal i fynd rhagddynt ac mae un yng Ngham 2.

Sylwadau terfynol

Sylwadau terfynol gan Gyfarwyddwr y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol, Suzanne Griffiths

Dros y degawd diwethaf, rydym wedi gweld gwasanaethau'n esblygu, systemau cymorth yn cryfhau, a lleisiau – a oedd gynt yn anhysbys – yn codi i lunio dyfodol mabwysiadu. Ond fel y gwyddom i gyd, nid cyrchfan yw cynnydd; mae'n daith. Ac mae ein taith ymhell o fod ar ben.

Byddwn yn parhau i wrando, i ddysgu, ac i arwain gan fod pob plentyn yn haeddu cartref diogel, sefydlog a chariadus, a gyda'n gilydd, gallwn wneud hynny'n realiti.

I gael gwybod mwy am fabwysiadu yng Nghymru, ewch i wefan y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol (adoptcymru.com).

2014 - 2024

Gwasanaeth **Mabwysiadu** Cenedlaethol | National **Adoption** Service

Dathlu 10 Mlynedd o'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol

Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol
Tîm Canolog c/o Cyngor Dinas Caerdydd
Ystafell 475 Neuadd y Sir
Glanfa'r Iwerydd,
Caerdydd CF10 4UW
F: 029 2087 3927
E: contact@adoptcymru.com
www.adoptcymru.com

@nas_cymru

@nationaladoptionservice